

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Hana Kulhánková

Způsoby ukončení dědického řízení

Diplomová práce

Olomouc 2010

Já, níže podepsaná, Hana Kulhánková, autorka diplomové práce na téma
Způsoby ukončení dědického řízení,

která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění (dále jen „autorský zákon“), dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění, správci, kterým je

Univerzita Palackého v Olomouci
Křížkovského 8
771 47 Olomouc
Česká republika,

ke zpracování údajů v rozsahu jména a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech Univerzity Palackého v Olomouci, včetně neadresovaného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého v Olomouci. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého v Olomouci, která se nazývá Informační centrum UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle autorského zákona.

V Olomouci dne 1. 10. 2010

.....
Hana Kulhánková

Čestné prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Způsoby ukončení dědického řízení vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 1. 10. 2010

.....

Hana Kulhánková

Vřele děkuji za cenné rady a připomínky vedoucí mé diplomové práce paní JUDr. Janě Kriváčkové.

Vřelé poděkování patří mým rodičům za neocenitelnou podporu a všem blízkým.

OBSAH:

1	Úvod	6
2	Obecná charakteristika dědického práva.....	8
2.1	Zásady a funkce dědického řízení.....	10
3	Novela občanského soudního řádu a její dopad v rámci rozhodování v dědickém řízení.....	14
4	Stručný přehled průběhu dědického řízení.....	17
4.1	Úmrtí fyzické osoby.....	17
4.2	Příslušnost soudu v řízení o dědictví	17
4.3	Zahájení dědického řízení soudem	17
4.4	Další postup v zahájeném dědickém řízení.....	18
4.5	Rozhodnutí.....	19
5	Účastníci řízení a jejich procesní práva.....	20
6	Rozhodnutí o ukončení dědického řízení	23
6.1	Povaha rozhodnutí	23
6.2	Náležitosti usnesení	25
6.3	Doručování.....	26
7	Způsoby ukončení dědického řízení.....	27
7.1	Zastavení řízení dle ustanovení § 175h o.s.ř.....	27
7.2	Usnesení o potvrzení jednomu dědici	30
7.2.1	Ukončení řízení dle ustanovení § 175j o.s.ř.	31
7.3	Potvrzení dědictví státu.....	32
7.4	Schválení dohody soudem	34
7.4.1	Předpoklady pro schválení dohody	34
7.4.2	Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům	37
7.5	Potvrzení dědictví podle dědických podílů.....	38
7.6	Srovnání usnesení dle § 175q odst. 1 písm. c) a písm. d) o.s.ř. v praxi.....	40
8	Opravné prostředky a jiné způsoby změn původního rozhodnutí	41
8.1	Dodatečné projednání dědictví	42
8.2	Oprava usnesení o určení obvyklé ceny dle ustanovení § 175o odst. 2 o.s.ř.....	44
8.3	Žaloba oprávněného dědice	45
8.4	Zrušení usnesení o dědictví dle § 175w o.s.ř.	47
9	Závěr	49
10	Přílohy	54
10.1	Příloha č. 1: Zastavení dědického řízení dle § 175h odst. 2 o.s.ř.....	54
10.2	Příloha č. 2: Doručenka o přijetí usnesení	56
10.3	Příloha č. 3: Usnesení o potvrzení nabytí dědictví jedinému dědici dle § 175q odst. 1 písm. a) o.s.ř.....	57
10.4	Příloha č. 4: Usnesení o schválení dohody o vypořádání dědictví dle § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř.....	60
10.5	Příloha č. 5: Usnesení o nabytí dědictví dle dědických podílů dle § 175q odst. 1 písm. d) o.s.ř.	63
11	Použité prameny	67

1 Úvod

„Smrt člověka je důležitou událostí jak ve společenských vztazích, tak ve vztazích právních. Má především vliv na uspořádání právních vztahů, jichž byla zemřelá fyzická osoba subjektem.“¹ Okamžikem smrti fyzické osoby se rázem rozběhne kolotoč událostí a jednotlivých postupů orgánu státu. Vzhledem k tomu, že většina práv a povinností po smrti fyzické osoby nezaniká, je úkolem právě dědického řízení a komplexně celého dědického práva upravit přechod práv a povinností na právní nástupce zůstavitele. Výraznou měrou se zde uplatňuje ingerence státu. Dědici nemohou bez zásahu státu samovolně vyřešit majetkové a jiné vztahy po zůstaviteli mezi sebou. Právě proto, že je smrt tak běžnou událostí, z hlediska právního je soukromoprávní skutečností (právní událostí) nezávislou na lidské vůli a tudíž působící právní následky (vznik, změnu nebo zánik právních vztahů) na základě zákona, rozhodla jsem se tématu dědického práva věnovat diplomovou práci.

Dané téma jsem si vybrala zejména proto, že jsem v minulém roce měla možnost nahlédnout do praxe notářů osobně, viděla jsem mimo jiné činnosti notáře i práci s dědickým spisem od samotného počátku až do odevzdání spisu na okresní soud a na základě toho mám alespoň okrajově pohled na danou problematiku nejen z úhlu teoretického, ale částečně i praktického, což je pro mne přínosem pro psaní této diplomové práce. Náhled do praxe notářů mě natolik oslovil, že bych se ráda i v budoucnu věnovala dědickému právu.

Cílem mé diplomové práce je především provést analýzu právní úpravy skončení dědického řízení. V práci se soustředím na jednotlivé způsoby ukončení dědického řízení a na situace a podmínky, které mají významný vliv na daný způsob ukončení dědického řízení to i včetně podoby usnesení. Tuto analýzu provádím v souladu s aktuální zákonnou úpravou dědického řízení, které je upraveno v České republice občanským zákoníkem a občanským soudním řádem. Nicméně i tak v jedné z kapitol věnuji pozornost srovnání úpravy aktuální a předchozí a jejich dopadů v praxi. V závěru diplomové práce také zmiňuji připravovanou úpravu občanského práva včetně možných dopadů v právu procesním.

Obsahem této práce je, jak již název napovídá, ukončení dědického řízení, které je konečnou fází a je výsledkem celého dědického řízení. Pro lepší pochopení a orientaci v dědickém řízení je v diplomové práci nejprve uvedena obecná charakteristika dědického práva a dědického řízení se zaměřením na jeho zásady. V úvodních kapitolách diplomové práce proto alespoň stručně přibližuji průběh celého řízení v jeho jednotlivých fázích, definuji účastníky řízení a to včetně jejich práv a povinností.

¹ KUČERA, Robert. *Dědictví*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2001, s. 13.

Jednotlivé úvahy a odborné vyjádření jsem čerpala především z komentovaných zákoníků, současné i starší judikatury, odborných knih a právnických učebnic. V neposlední řadě jsem věnovala pozornost odborným článkům v časopisech věnujících se dané právní problematice. Tomuto tématu je věnováno mnoho odborných publikací, ale domnívám se, že procesní úprava je v nich dávána spíše do pozadí a pozornost se soustřeďuje především na hmotněprávní úpravu. Mnoho nejasností, vysvětlení a konkrétnější podání některých pojmů či postupů v ustanoveních procesní úpravy doplňuje a konkretizuje judikatura. Například v sedmé kapitole týkající se zastavení dědického řízení konkretizuje vypravitele pohřbu, pojem nepatrného majetku, co všechno se pod tento majetek dá zařadit a do jaké cenové výše. Zároveň stanovuje, že nejen dědici mají právo odmítnout dědictví, ale i vypravitel pohřbu nemusí převzít majetek nepatrné hodnoty, je-li to proti jeho vůli. Dále například upřesňuje, za jakých podmínek lze nařídít likvidaci dědictví v situaci, kdy dědické řízení končí usnesením o potvrzení dědictví státu.

Celková procesní úprava dědického řízení obsahuje celkem striktní postupy. Řízení je rozděleno do několika fází, proto je pro řízení charakteristická zásada legálního pořádku. Judikatura příliš neumožňuje odchylky od ustanovení týkajícího se dědického řízení. Spíše dědické řízení upřesňuje a konkretizuje.

Ve své diplomové práci uplatňuji klasické výkladové metody, zejména metodu logickou, systematickou a jazykovou. V rámci logické výkladové metody používám ve své práci argumentum a contrario – argument z opaku a argumentum per eliminationem – důkaz vyloučením.

2 Obecná charakteristika dědictvého práva

Dědictvé právo je upraveno v hmotněprávním předpise v části sedmé občanského zákoníku a zároveň v občanském soudním řádu, zejména v jeho ustanoveních § 175a až 175ze, § 38 a 151a. Mimo tyto právní předpisy lze uvést jako jeden z dalších pramenů dědictvého práva i vyhlášku č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy a to především v části desáté pod názvem řízení o dědictví. Důležitým pramenem je i zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Vzhledem k širokému obsahu úpravy dědictvého práva je v rámci mé diplomové práce nevyhnutelné se zabývat z části i úpravou v občanském zákoníku, tedy úpravou hmotněprávní a i jinými právními předpisy než jen procesními v občanském soudním řádu.

Obecně je cílem procesního práva zajistit realizaci práva, přičemž obsah toho co má být realizováno, je určováno právem hmotným. Jsou to však samostatná právní odvětví. Občanský zákoník je tedy nezbytný pro fungování procesní úpravy a dědictvého řízení především v tom, že jeho ustanovení určitým způsobem utváří pravidla a povinnosti pro následné procesní vztahy a jejich realizaci. Například dědictvé skupiny, v případě, že zůstavitel nezanechal závěť, určují okruh možných dědiců a tedy účastníků dědictvého řízení. Znaky, formu a požadavky na závěť taktéž upravuje občanský zákoník ve svých ustanoveních a na základě nich se pak v řízení určuje, zda je závěť platná a jaký okruh dědiců, tedy účastníků v dědictvé řízení vystupuje. Mnoho dalších spojitostí by se dalo nalézt v ustanoveních mezi oběma zákoníky. „Dědictví se podle § 460 občanského zákoníku nabývá smrtí fyzické osoby, tj. zůstavitele. K nabytí dědictví zůstavitelovým dědicem však nedochází jen na základě smrti zůstavitele. Právní úprava dědictvého práva vychází z principu ingerence státu při nabývání dědictví.“² Tento princip spočívá především v tom, že dědictví se automaticky nenabývá smrtí zůstavitele, jak je uvedeno v ustanovení § 460 občanského zákoníku. Zásadu, podle které se dědictví nabývá smrtí zůstavitele, nelze vykládat tak, že již tímto okamžikem je dědic oprávněn nakládat s majetkem, který náležel zůstaviteli a nepotřebuje k tomuto nakládání s dědictvím žádný zásah ze strany soudu a to ani ve formě souhlasu dle § 175r občanského soudního řádu. Hmotné právo nelze oddělovat od práva procesního. Dědictvé řízení není řízením návrhovým, ale obligatorním (podání návrh na zahájení dědictvého řízení tím ale není vyloučeno), zahajuje se z úřední povinnosti, ve kterém také soud podle příslušných ustanovení z úřední povinnosti pokračuje a je zcela vyloučeno, aby otázku, zda je někdo dědicem, zda nabytí dědictvím určitý konkrétní majetek a zda je

² ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník II.* 2. vydání. Praha: C.H.BECK, 2009, s. 1379.

oprávněn s tímto majetkem nakládat, posuzoval někdo jiný než právě soud v řízení podle § 175a a násl. občanského soudního řádu.

Ten, komu svědčí určitý dědický titul, nenabývá tedy dědictví bez dalšího přímo podle ustanovení hmotného práva, ale za předpokladu, že bude soudem v řízení o dědictví jeho dědické právo zjištěno, a že na základě usnesení soudu o dědictví také dědictví nabude. Tato otázka zůstává otevřena až do právní moci usnesení o dědictví, neboť není vyloučeno, že ještě po vydání usnesení o dědictví, dříve než toto usnesení nabude právní moci, může vyjít najevo nová skutečnost, která změní okruh dědiců (např. objevení závěti ve prospěch další osoby či objevení dosud neznámého dědice), či jiná skutečnost, která může ovlivnit výsledek řízení o dědictví. Ustanovení § 460 občanského zákoníku, podle kterého se nabývá dědictví smrtí zůstavitele, znamená tedy pouze to, že ten, kdo podle usnesení soudu vydaného v dědickém řízení nabyl dědictví, stává se vlastníkem se zpětnými účinky ke dni úmrtí zůstavitele.³

Pro srovnání v dřívější právní úpravě podle obecného občanského zákoníku číslo 946/1811 Sb., pozůstalost nabýval dědic jejím odevzdáním odevzdací listinou. Do vlastnictví dědice tak přecházel souhrn všech práv a závazků zemřelého tvořících pozůstalost, a to i těch, které nebyly v době vydání odevzdací listiny známy (§ 531, § 819 o. z. o., § 174 nesp. pat.). Z ustanovení § 174, jakož i z celého kontextu nesporného patentu, stejně jako z obecného občanského zákoníku, vyplývá, že podstatnou náležitostí odevzdací listiny bylo určení, v jakém poměru se dědictví odevzdává zjištěným dědicům, nikoli co konkrétně se odevzdává. Na základě odevzdací listiny dědicové nabývali práva ke všem věcem z pozůstalosti, a to i k těm, které v době odevzdání pozůstalosti nebyly známy, neboť pozůstalost se považovala za právně neoddělitelný celek.

Z výše uvedeného vyplývá, že si nelze ponechat dědictví a samovolně se ho ujmout bez zásahu státu. „Podmínkou pro nabytí majetku na základě dědění je uskutečnění zvláštního zákonem upraveného řízení, v němž soud, jako orgán státu, do jehož pravomoci je toto řízení svěřeno, provádí jednotlivé zákonem stanovené úkony v určeném pořadí.“⁴

V rámci tohoto institutu se zde uplatňuje sukcese univerzální, tedy posloupnost dědická. Význam této sukcese spočívá především v tom, že na dědice zůstavitele přechází veškerá majetková práva a zároveň i veškeré právní závazky, které měl zůstavitel před svou smrtí jako celek. Nelze tedy, aby dědic nabyl jen práva či pouze povinnosti.

V celé diplomové práci je použito pojmu „zůstavitel“, „dědic“ a „dědictví“, proto je nutné tyto pojmy řádně definovat. Zůstavitel je osoba zemřelá, po které se má dědit.

³ Z odůvodnění Městského soudu v Praze sp. zn. 33 Ca 8/98–9 z 29. 5. 1998

⁴ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 364.

Zůstavitelem není každá zemřelá osoba, ale pouze ten, kdo zanechal nějaký majetek. V rámci procesní úpravy ale můžeme nalézt v ustanovení § 175h občanského soudního řádu pojem zůstavitel, i když zemřelý nezanechal žádný majetek a nebo pouze majetek nepatrné hodnoty.

„Pojem dědic může mít trojí obsah. V prvním případě jde o osobu, které svědčí dědický titul, tj. která je v důsledku úmrtí zůstavitele povolána dědit ze zákona či ze závěti, případně ze zákona i závěti.“⁵ Hmotněprávní úprava dědického práva v občanském zákoníku umožňuje v ustanovení § 463 dědicem odmítnout dědictví a tedy se tímto projevem vůle vyloučit z dědického řízení.

„Ve druhém případě jde o toho, kdo svým projevem vůle dal najevo, že chce dědit. Na tohoto dědice lze již pohlížet jako na skutečného právního nástupce zůstavitele, se kterým lze např. pokračovat v řízení, jehož účastníkem byl zemřelý, jsou-li obsahem tohoto řízení práva a povinnosti, které smrtí nezanikají.“

Ve třetím případě jde již o skutečného dědice, tj. toho, kdo podle pravomocného usnesení soudu o dědictví (dle platné úpravy § 175q o.s.ř.) z dědictví něco skutečně nabyl a kdo odpovídá za dluhy zůstavitele (dle platné úpravy § 470 občanského zákoníku). Dědictví je souhrn majetkových práv a povinností zůstavitele, které jeho smrtí nezanikají ani nepřecházejí na právního nástupce jiným způsobem. Zahrnuje právo vlastnické, pohledávky a dluhy.“⁶

2.1 Zásady a funkce dědického řízení

Jak už bylo v předchozích kapitolách uvedeno, dědické řízení se řadí mezi nesporná řízení, pro která jsou typické specifické zásady. Tyto zásady provází řízení od počátku až do jeho konce.

V dědickém řízení se uplatňuje především zásada oficiality. Její význam spočívá zejména v tom, že soud zahájí řízení z úřední povinnosti i bez návrhu. Podnětem pro zahájení dědického řízení je úmrtí fyzické osoby popřípadě prohlášení této fyzické osoby za mrtvou.⁷ Smrt fyzické osoby se prokazuje veřejnou listinou v podobě úmrtního listu, který vydává příslušná matrika na základě zprávy lékaře a tento úmrtní list zasílá příslušnému okresnímu soudu jako podklad pro zahájení dědického řízení (obdobu úmrtního listu plní i pravomocný rozsudek soudu, ve kterém je osoba prohlášena za mrtvou – takový rozsudek se vydává jen v

⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání.* Praha: Linde, 2008, s. 1125.

⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání.* Praha: Linde, 2008, s. 1125 - 1126.

⁷ Úmrtí a nález mrtvého těla mimo zdravotnické zařízení musí být bezodkladně oznámeny územnímu nebo zdravotnímu lékaři v obvodu, kde k úmrtí došlo. Oznamovací povinnost má každý, kdo se o úmrtí dozvěděl.

zákonem stanovených případech).⁸ Každé úmrtí fyzické osoby vede k zahájení řízení, přestože o něj nebylo dědici žádáno a i v případě, že zůstavitel nezanechal majetek. Na základě projevu zásady oficiality v řízení jsou poté dispoziční oprávnění účastníků znatelně omezena.

Mezi další zásady charakteristické pro dědické řízení lze zařadit zásadu vyšetřovací. Jejím obsahem je obzvláště odpovědnost soudu za objasnění skutkového stavu potřebného k požadovanému rozhodnutí. Sám provádí důkazy dle vlastní úvahy. Zároveň tato zásada nevylučuje povinnost účastníků uvádět rozhodné skutečnosti. Soud ale není vázán jejich tvrzením ani důkazy, které navrhuje. Projevem této zásady je ustanovení § 120 odst. 2 občanského soudního řádu, kde je soud z úřední povinnosti povinen zjišťovat mimo jiné i dluhy zůstavitele a zároveň i provádět jiné důkazy než ty, které byly účastníky navrženy.

Dědické řízení je řízením neveřejným. Lze tak vyjádřit na základě ustanovení § 116 odst. 1 občanského soudního řádu, které uvádí, že jednání je veřejné, vyjma jednání prováděných notáři jako soudními komisaři.

Celé řízení se rozpadá do určitých úseků, ve kterých se provádí ty úkony, pro které je dané stádium či úsek určen. Mají tedy logickou návaznost a určité, předem stanovené pořadí. Vše je projevem zásady legálního pořádku. Konkrétně se dědické řízení, jak je uvedeno dále, rozpadá do níže uvedených úseků. Dědické řízení je zahájeno, jakmile se soud dozví o úmrtí fyzické osoby. Soud následně na základě usnesení pověří notáře k provedení dědického řízení. Notář nejprve šetří v evidenci závětí, zda zůstavitel nezanechal závěť, listinu o vydědění atd., poté následuje předběžné šetření, v kterém soudní komisař sepíše obvykle za účasti vypravitele pohřbu protokol o předběžném šetření. V rámci zachování zásady svobody dědice přijmout dědictví soudní komisař vyrozumí dědice o možnosti odmítnout dědictví. Pokud dědici dědictví neodmítnou v zákonem stanovené lhůtě, provede šetření o rozsahu aktiv a pasiv náležících do dědického řízení, a poté notář nařídí jednání, v němž dědictví projedná. Závěrem je vyhlášení a vydání usnesení.

Dostupná odborná literatura týkající se dědického práva často uvádí dvě funkce dědického řízení a to funkci legitimační a majetkovou. „Funkce legitimační směřuje ke zjištění dědiců jako právních nástupců zůstavitele a z hlediska svého významu je nezastupitelná, a to proto, že okruh dědiců je v dědickém řízení zásadně zjišťován s konečnou platností.“⁹

⁸ Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů

⁹ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 365.

Funkce majetková má svůj význam především ve zjišťování aktiv a pasiv zůstavitele. Děje se tak hlavně v rámci předběžného šetření, kdy se zjišťuje veškerý majetek zůstavitele. Často se tak nestane s konečnou platností a zákon tuto situaci řeší v rámci dodatečného projednání dědictví, kdy se po právní moci usnesení objeví další majetek zůstavitele, který nebyl řešen v předchozím řízení.

Ráda bych alespoň výčtem připomenula některé zásady v hmotně právní úpravě, které provází dědické právo. Patří mezi ně například zásada zachování hodnot, přechod na jednotlivce, respekt k autonomii vůle zůstavitele, zásadu rovnosti, univerzální sukcese, svobody dědice přijmout dědictví a ingerence veřejné moci. Pro procesní úpravu je důležité dodržovat zásadu univerzální sukcese. Do práv a povinností zůstavitele vstupuje dědic v celém rozsahu. Znamená to tedy, že nemůže z dědictví nabýt pouze práva po zůstaviteli. V konečném usnesení je třeba zahrnout jak aktiva po zůstaviteli tak i jeho pasiva. Dědic nemá možnost odmítnout jen část dědictví, musí přijmout vše, co mu přiznává zákon či závěť (popřípadě oba tyto tituly) a nebo naopak vše odmítnout v celém rozsahu.

Respekt k autonomii vůle zůstavitele je třeba rovněž zachovat a na základě obsahu závěti vydat usnesení, jímž dědici nabývají dědictví. Autonomie vůle spočívá v testovací volnosti, zůstavitel má právo rozhodnout jak bude naloženo s jeho majetkem po smrti a zároveň má právo vybrat dědice, kterému dědictví připadne z titulu závěti. Pokud je závěť platná a podle jejího obsahu je možno dědit, dědici zůstavitele nepředemřeli a ani dědictví neodmítli, pak dědici nabudou majetek dle poslední vůle zůstavitele.

Zásada rovnosti v našem právním řádu neplatí zcela. Význam spatřuji především při dědění z titulu zákona dle dědických skupin. Dědictví je rozděleno rovnoměrně mezi dědice v dané skupině, bez ohledu na jejich pohlaví, vyznání, rasu atd. Výjimkou ze zásady rovnosti je dědění pozůstalosti v rámci druhé dědické skupiny, kde je upřednostňován manžel při dědění z titulu zákona, kdy mu zákon přiznává nejméně polovinu dědictví.

Svoboda dědice přijmout dědictví spočívá v možnosti odmítnout dědictví dědicem v zákonem stanovené lhůtě. Soudní komisař je povinen vyrozumět dědice o právu dědictví odmítnout a zároveň mu sdělit i následky odmítnutí dědictví. Lhůta pro odmítnutí je jeden měsíc, ode dne vyrozumění o právu dědictví odmítnout, dle ustanovení § 464 občanského zákoníku. Z důležitých důvodů lze tuto lhůtu prodloužit za podmínky, že k prodloužení dojde před vypršením lhůty jednoho měsíce.¹⁰ Lhůtu nelze znovu prodloužit a to na základě výkladu výše zmíněného ustanovení, v kterém se uvádí, že soud může prodloužit jen zákonem stanovenou lhůtu, tedy nikoliv lhůtu již jednou prodlouženou. Konkrétní zásadu svobody

¹⁰ Důležitým důvodem by mohla být například vážná nemoc dědice.

dědice přijmout dědictví ale můžeme nalézt v ustanovení § 463 občanského zákoníku, které dále stanoví i způsob jakým má dědic dědictví odmítnout. Lze tak učinit ústním prohlášením u soudu a nebo písemným prohlášením soudu zaslaným. Zákon tedy dědici dává volbu dědictví přijmout, dědicem se nestává proti své vůli. Odmítnutí dědictví může dědic učinit i prostřednictvím svého zástupce na základě plné moci, která ho k tomu výslovně opravňuje.

3 Novela občanského soudního řádu a její dopad v rámci rozhodování v dědickém řízení

Občanský soudní řád změnil svou podobu po novele účinné od 1. 7. 2009. Cílem této novely bylo mimo jiné i odbřemenění soudů a v mnoha směrech i zjednodušení určitých postupů. Změnily se koncentrace řízení, velký zásah proběhl i v rámci doručování a tato novela se promítla i v rámci dědického řízení. Díky této změně došlo především k posílení pravomoci notářů jako soudních komisařů v dědickém řízení a i k samotnému urychlení řízení.

Zásadní změna se projevila především v ustanovení § 38 odst. 2 občanského soudního řádu, který vymezuje rozsah činnosti notáře. „Dosavadní úprava vycházela z toho, že z úkonů, k nimž je notář soudem podle § 38 odst. 1 občanského soudního řádu pověřen, jsou vyňaty žádosti o poskytnutí právní pomoci v cizině a soudní rozhodnutí, ledaže jde o usnesení, kterým se upravuje vedení řízení. Současné znění § 38 odst. 2 občanského soudního řádu rozsah úkonů vykonaných soudními komisaři zásadně rozšiřuje vymezením, že pověření podle § 38 odst. 1 občanského soudního řádu se vztahuje na všechny úkony v řízení o dědictví před soudem prvního stupně s výjimkou žádosti o poskytnutí právní pomoci v cizině, ustanovení správce dědictví podle § 175f odst. 2 občanského soudního řádu věty první části za středníkem, zrušení usnesení o dědictví podle § 175w a vydání potvrzení podle § 175z odst. 1 občanského soudního řádu.“¹¹ Z výše uvedeného tedy vyplývá, že notář je v dědickém řízení oprávněn vydávat rozhodnutí ve věci samé.

Dle mého názoru byla tato novela dědického řízení velkým přínosem. Největší klad spatřuji především v urychlení dědického řízení. Již neplatná právní úprava tohoto řízení vedla ke značným průtahům. Jejich důvodem bylo především to, že spis opakovaně putoval mezi okresním soudem a příslušným notářem. Soudní komisař pouze připravoval podklady pro vydání usnesení soudu včetně návrhu usnesení. Poté celý spis i s návrhem usnesení předával soudu a soud sám kontroloval správnost usnesení a také je sám vydával. S tím byla spojena i povinnost doručovat usnesení účastníkům řízení soudem. Soud čekal na doručenky a následně účastníkům běžela lhůta 15 dnů na podání odvolání proti tomuto usnesení. Teprve po uplynutí této lhůty mohli účastníci dojít na soud pro vyznačení právní moci usnesení a následně měli možnost nakládat s nabytým majetkem.

¹¹ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. Občanský soudní řád I. 1. vydání. C. H. BECK, 2009, s. 225.

Dle nové právní úpravy účastníci dochází pouze za soudním komisařem. Soudní komisař sám vyhotovuje a vydává usnesení, na kterém taktéž vyznačuje právní moc. Urychlení řízení lze spatřovat především v tom, že účastníci řízení se mohou ihned po vyhotovení a následném doručení usnesení vzdát práva na odvolání proti tomuto usnesení a je jim na daném usnesení okamžitě vyznačena právní moc. Mohou tedy okamžitě po skončení dědického řízení u notáře a vyznačení právní moci na usnesení jít do příslušných ústavů (peněžních, ústavů sociální péče, nemocnic atd.) a nakládat tak s nabytým majetkem, který byl po dobu řízení blokován. Z devadesáti procent se účastníci odvolání vzdají. Na základě toho tedy již není nutná návštěva soudu pro vyznačení právní moci. Zkracuje se tak doba pro účastníka řízení pro skončení věci. Po skončení řízení je pak spis uložen k archivaci soudu.

Nejen, že tato novela odbřemnila soud a svůj účel tedy splnila, ale zároveň šetří čas i samotným účastníkům řízení a dává jim možnost i rychleji nakládat s nabytým majetkem. V neposlední řadě by se dala zmínit i větší důvěra účastníků a příjemnější vyřizování této události tím, že jedná pouze s osobou notáře a ne s pro ně anonymními soudními úředníky. Zároveň i ušetřila náklady státu spojené s doručováním usnesení, díky tomu, že je nyní doručováno většinou ihned po jednání osobně.

Nevýhodu této novely mohou teoreticky spatřovat soudní komisaři. Po novele mají mnohem větší zodpovědnost, a to především na základě toho, že usnesení o ukončení dědického řízení jménem soudu vydávají pověřeni soudní komisaři. Přibýlo jim i hlídání jednotlivých lhůt a povinnost doručování účastníkům.

Novelizace se dotkla i vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č.37/1992 Sb. o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů. Mnohé rozpory vyvolalo především ustanovení § 90 jednacího řádu. Ten stanovil některé další náležitosti usnesení o ukončení dědického řízení, mezi které patří i adresa notářské kanceláře soudního komisaře a vyjádření skutečnosti, že byl pověřen k provádění úkonů i adresa sídla dědického soudu, kde má být podáno případné odvolání. JUDr. Jiří Fleischer i JUDr. Kamil Hrdina se ve svých příspěvcích v odborném časopise *AD NOTAM* ztotožňují s názorem, že zde došlo k překročení zmocnění v rámci ustanovení § 374 odst. 1 občanského soudního řádu.¹² Uvádění výše uvedených adres je pak nad rámec kogentního ustanovení § 167 občanského soudního řádu a dle jejich názoru tedy není dán důvod pro jinou, podrobnější úpravu, než mají usnesení soudu.¹³

¹² FLEISCHER, Jiří. Nová procesní úprava dědického řízení. *AD NOTAM*, 2009, roč. 16, č. 6, s. 215–216.

¹³ HRDINA, Karel. Co se (ne)změnilo aneb několik poznámek k nové úpravě dědického řízení. *AD NOTAM*, 2009, roč. 16, č. 5, s. 173–176.

Podle mne naopak uvádění adresy k podání odvolání u soudního komisaře rozšiřuje práva účastníků řízení. Je pro účastníky příjemnější záležitostí, že jako všechny ostatní listiny a potřebné materiály v průběhu dědictví a v rámci dědického řízení podávali svému soudnímu komisaři, tak i odvolání mohou podat na stejném místě.

4 Stručný přehled průběhu dědického řízení

4.1 Úmrtí fyzické osoby

Na počátku celého procesu dědění stojí smrt. Ve většině případů se smrt určuje prohlášením lékaře a na základě tohoto prohlášení se vydává úmrtní list. Pokud se jedná o osobu nezvěstnou, tj. lze-li s zřetelem ke všem okolnostem usoudit, že tato osoba nežije, či pokud smrt nejde prokázat předepsaným způsobem, ale je jisté že zemřela, pak dle ustanovení § 7 odst. 2 občanského zákoníku prohlásí tuto osobu ve svém rozsudku soud za mrtvou. Dle ustanovení § 175a odst. 1 občanského soudního řádu oznámí příslušný orgán státní správy pověřený vedením matriky (matriční úřad, kterým je obecní úřad), smrt fyzické osoby.¹⁴ Oznamuje tak na základě zápisu do jejich knihy úmrtí příslušnému okresnímu soudu pro projednání dědictví. Pokud se jedná o prohlášení osoby za mrtvou, zasílá pravomocné rozhodnutí soud, který danou osobu za mrtvou prohlásil soudu příslušnému k projednání dědictví.

4.2 Příslušnost soudu v řízení o dědictví

Věcně příslušný je okresní soud dle §9 odst. 1 o.s.ř..¹⁵ Příslušnost místní je upravena jako zvláštní výlučná místní příslušnost v ustanovení §88 písm. j) občanského soudního řádu. Na základě tohoto ustanovení je místně příslušný soud, v jehož obvodu měl zůstavitel naposledy bydliště, a neměl-li bydliště nebo nelze-li bydliště zjistit, posuzuje se tato příslušnost podle toho, kde měl zůstavitel naposledy pobyt. Pokud nelze ani toto zjistit, je příslušný soud, v jehož obvodu je zůstavitelův majetek, popřípadě mezi několika takto příslušnými soudy, ten z nich, který provedl úkon jako první. Samotné řízení ale provádí notář neboli soudní komisař, na základě ustanovení § 38 odst. 1 občanského soudního řádu. Konkrétní notář je pro řízení volen podle rozvrhu vydaného předsedou krajského soudu a v obvodu příslušného soudu prvního stupně, kde má notář své sídlo. Účastníci dědického řízení proto nemají možnost si zvolit soudního komisaře dle jejich libosti.

4.3 Zahájení dědického řízení soudem

Příslušný soud musí dědické řízení zahájit ex offo, i když není vyloučeno podání návrhu, zvláště u dodatečného projednání dědictví. Dědické řízení se řadí mezi řízení nalézací

¹⁴ Dále městský úřad, úřad městské části, úřad městského obvodu nebo újezdni úřad dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) z. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Popřípadě Městský soud v Brně či obvodní soud v Praze.

nesporné. „Okruh osob v řízení nesporném není již určován sporem o právo, nýbrž zájmem společnosti o procesní ochranu právních vztahů osob, které v těchto vztazích nevystupují v poměru odpůrce vůči jiným osobám.“¹⁶ Jak již bylo uvedeno, řízení je rozčleněno do několika úseků, které na sebe navazují. Může být zahájeno na návrh a i bez návrhu, tedy z úřední povinnosti. Nejčastějším věcně legitimovaným navrhovatelem je ten, kdo o sobě tvrdí, že je dědicem. „Návrh na zahájení řízení o dědictví může podat také osoba, která není věcně legitimována (srov. § 94 odst. 2 o.s.ř.). Podáním návrhu touto osobou je řízení zahájeno (§ 82 odst. 1 o.s.ř.). Skutečnost, že navrhovatelem je osoba, která není k návrhu věcně legitimována, se projeví až v průběhu řízení v tom, že s ní soud (soudní komisař) přestane jednat, jakmile zjistí, že není účastníkem dědického řízení.“¹⁷ Na další průběh řízení nemá vliv, že návrh podala osoba, která nebyla věcně legitimovaná. V řízení je dále pokračováno bez její účasti.¹⁸ Návrh na zahájení řízení musí obsahovat obecné náležitosti, které stanovuje § 42 odst. 4 občanského soudního řádu a dále ustanovení § 79 odst. 1 občanského soudního řádu.

4.4 Další postup v zahájeném dědickém řízení

Soudní komisař provádí po doručení spisu z okresního soudu nejprve šetření v centrální evidenci závětí, neveřejném seznamu vedeném v elektronické podobě, kterou spravuje Notářská komora. Kromě závěti notář zjišťuje v centrální evidenci závětí, zda-li zůstavitel nezanechal listinu o vydědění či o ustanovení správce dědictví aj. Další činností notáře v řízení je předběžné šetření, což je počáteční fáze dědického řízení, které spočívá především v sepsání protokolu o předběžném šetření obvykle s vypravitelem pohřbu. Výslech předvolané osoby k sepsání protokolu o předběžném šetření je zaměřeno na zjištění okruhu dědiců, na existenci závěti, listiny o vydědění, zrušení závěti či zrušení vydědění a na případné údaje ohledně závětních dědiců. Dalším účelem tohoto šetření je zjištění zůstavitelova majetku a jeho závazků. Po provedeném předběžném šetření soudní komisař na základě zjištěných údajů provádí šetření ohledně nahlášeného majetku, například u peněžních ústavů, katastru nemovitostí atd. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že význam předběžného šetření je z hlediska získání základních informací pro následné projednání dědictví zcela zásadní. Předběžné šetření má svůj význam i pro následné použití neodkladných opatření uvedených v ustanovení § 175e občanského soudního řádu. Jejich funkce spočívá především

¹⁶ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 133.

¹⁷ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník II*. 2. vydání. Praha: C.H.BECK, 2009, s. 1380.

¹⁸ Pokud tato osoba není srozuměna s tím, že není věcně legitimována a uplatňuje svůj dědický nárok, poté by bylo třeba postupovat dle ustanovení § 175k občanského soudního řádu.

v tom, že zajišťují majetek proti ztrátě, poškození či odcizení. Po předběžném šetření soudní komisař provádí dokazování ohledně okruhu dědiců, věřitelů a rozsahu aktiv a pasiv. Po shromáždění veškerých důkazů nařídí jednání, v němž za účasti dědiců projedná dědictví. Závěrem je vydání usnesení, kterým se ukončuje dědické řízení.

Po pravomocném usnesení, jímž bylo dědictví skončeno, lze i tak poté podat návrh na dodatečné projednání dědictví, v případě, že vyjde najevo zůstavitelův majetek na základě ustanovení § 175x občanského soudního řádu.

4.5 Rozhodnutí

V rámci dědického řízení je podobou rozhodnutí usnesení dle ustanovení § 175a odst. 3 občanského soudního řádu. Náležitosti pro jeho vydání, doručení a formu jsou stanoveny v ustanovení § 168 a § 169 občanského soudního řádu. V dědickém řízení rozhoduje soudní komisař, který vydává rozhodnutí jménem soudu. Jeho pověření vyplývá z ustanovení § 38 občanského soudního řádu.

5 Účastníci řízení a jejich procesní práva

Vymezení účastníků řízení je stanoveno zákonem. Jejich definici nalezneme v ustanovení § 94 odst. 2 občanského soudního řádu, podle nějž jsou účastníky navrhovatel a ti, které zákon za účastníky označuje. Na rozdíl od řízení sporného zde nedochází k jejich určení ze strany navrhovatele. Dědické řízení lze zahájit na návrh. Účastníkem je pak i samotný navrhovatel, kromě těch, které zákon za účastníky označuje. Ve spojení s výše uvedeným ustanovením občanského zákoníku účastníky konkrétněji vymezuje ustanovení § 175b občanského soudního řádu. Řadíme mezi ně ty, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici, a není-li takových osob, stát. Následně je jím věřitel zůstavitele, avšak jen ve stanovených případech. Takovými případy je, když dojde k přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů či pokud se vypořádává pohledávka věřitele a při likvidaci dědictví. V neposlední řadě je jím i vypravitel pohřbu a to v momentu, kdy dojde k zastavení řízení dle § 175h občanského soudního řádu.

V prvním případě lze za dědice považovat především ty, kterým svědčí některý z dědických titulů, popřípadě oba tyto tituly. Jsou jimi zákon a závěť. Kdo je účastníkem ze zákona, vymezuje hmotněprávní úprava a to v rámci čtyř dědických skupin v části sedmé občanského zákoníku. Dědice určuje zejména podle příbuzenského vztahu k zůstaviteli. Ze závěti lze dědit jen tehdy, je-li závěť platná a podle obsahu závěti je možno dědit. Podmínky platnosti závěti opět stanovuje občanský zákoník. Přestože zůstavitel v závěti určil dědice svého majetku, nemohl vyloučit z následného dědického řízení dědice tzv. neopomenutelné, jimiž jsou zůstavitelovi potomci, které mají ze zákona nárok na část majetku z dědictví, pokud se ho dovolají a nebyl-li dán oprávněný důvod jejich vydědění a zůstavitelem sepsaná listina o vydědění daného potomka. „Počátek úcastenství závisí na tom, kdy se soudní komisař dozví o skutečnostech, z nichž dědické právo vyplývá, a trvá tak dlouho, dokud chování nebo jednání osoby, které svědčí některý z titulů dědění, směřuje k tomu, aby se skutečně stala dědicem, nebo dokud nebudou zjištěny další skutečnosti, které ukazují, že je dědicem někdo jiný, popřípadě že zůstavitel nemá dědice.“¹⁹

Specifickým účastníkem je stát. Nastupuje do dědického řízení v případě, že není žádného subjektu, kterému by svědčil některý z dědických titulů. Stát tedy nabývá dědictví dle občanského zákoníku, ustanovení § 462 jako tzv. odúmrt'. Odúmrt' ovšem nenastane vždy, když není subjektu, který by mohl dědit. „Dědické řízení totiž může být skončeno také

¹⁹ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1190.

schválením dohody o přenechání dědictví zůstavitelovým věřitelům k úhradě dluhů.“²⁰ Do jiného postavení, srovnatelného s každým dědicem by se stát dostal v případě, že by dědil z titulu závěti a to jako právnická osoba.

V případě druhém, tedy kdy je účastníkem řízení věřitel, je nutno zdůraznit, že samotné přihlášení pohledávky věřitele do pasiv zůstavitele z věřitele automaticky nedělá účastníka řízení. „Za počátek účasti věřitele v dědickém řízení, je-li splněna některá z podmínek uvedených v ustanovení § 175b, věta druhá občanského soudního řádu, je nutno považovat okamžik, kdy se soud (soudní komisař) dozví o skutečnostech, které nasvědčují tomu, že zůstavitel zanechal dluh a kdo je v takovém závazkovém vztahu věřitelem.“²¹ V daném případě je věřitel účastníkem pouze určité části dědického řízení a omezuje se jen na určité úkony. Účastníkem se stává především proto, že výsledek řízení by mohl mít vliv na jeho právní postavení a samotná práva. Účastenství mu tak zajišťuje uplatnění jeho procesních práv.

V posledním případě se jedná jako s účastníkem řízení s vypravitelem pohřbu. Tato situace nastane v případě, že zůstavitel nezanechal žádný majetek a nebo zanechal majetek pouze nepatrné hodnoty. V obou případech dojde k zastavení dědického řízení (srovnatelné s kapitolou 4.4). Není podmínkou, aby vypraviteli pohřbu svědčilo dědické právo.

V rámci dědického řízení může být účastníkem i ten, o jehož právech a povinnostech má být v řízení jednáno, tedy na základě ustanovení § 94 odst. 1 občanského soudního řádu. Jedná se o osoby, které se účastní jen určité fáze dědického řízení. Účastníkem dědického řízení tak bude především pozůstalý manžel, který měl se zůstavitelem majetek ve společném jmění manželů a který není dědicem. Takový pozůstalý manžel se ovšem účastní pouze té části dědického řízení, ve které dochází k vypořádání společného jmění manželů podle ustanovení § 175l občanského soudního řádu.²² Kromě manžela můžou být takovými účastníky například svědci, znalci, tlumočníci a to v tom daném úseku, kdy se jedná o jejich právech a povinnostech.

Zvláštní postavení by mohl mít správce dědictví, který není z hlediska zákonné úpravy za účastníka označen. Přesto se dostává do daného postavení, jedná-li se o jeho právech a povinnostech v řízení.

Účastníkem dědického řízení je většinou jen fyzická osoba, to ale nevylučuje, aby jím byla i právnická osoba nebo stát.

²⁰ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* 1. vydání. Praha: C .H. BECK, 2009, s. 1190.

²¹ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces.* 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 377.

²² SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces.* 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 378.

Soudní komisař nevydává žádné usnesení či rozhodnutí o tom, zda se některý ze subjektů stal účastníkem řízení či nikoli. Jednoduše s danými subjekty jako s účastníky jedná, a nebo naopak jednat přestane.²³ V případě, že je více možných dědiců zůstavitelova majetku, má se za to, že jsou po dobu řízení vlastníci celého majetku, o kterém se v řízení jedná. „Z právních úkonů, týkajících se věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot patřících do dědictví, jsou vůči třetím osobám oprávněny a povinny společně a nerozdílně, přičemž jejich dědický podíl vyjadřuje míru, jakou se navzájem podílejí na těchto právech a povinnostech. V soudním řízení s třetími osobami, týkajícím se věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot patřících do dědictví, mají postavení tzv. nerozlučných společníků.“²⁴

Každý z účastníků se může nechat zastoupit v dědickém řízení a to jak pro některé konkrétní úkony, tak po dobu celého řízení. Může tak učinit na základě udělení plné moci (procesní plná moc se uděluje na celou dobu řízení) svému zástupci. Zástupcem může být pouze fyzická osoba s plnou způsobilostí k právním úkonům. Může jím být i dědic jiný, ve shodném dědickém řízení, nesmí ale v tomto případě dojít ke střetu zájmů mezi zástupcem a zastoupeným. Toto tvrzení lze opřít o obecnou úpravu zastoupení v občanském zákoníku, konkrétně v ustanovení § 22 odst. 2, na jehož základě je vyloučeno zastupování, které by bylo v rozporu se zájmy zastoupeného.

²³ Blíže DRÁPAL Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1191.

²⁴ DRÁPAL Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1191.

6 Rozhodnutí o ukončení dědického řízení

6.1 Povaha rozhodnutí

Hlavním cílem diplomové práce je rozebrání jednotlivých způsobů ukončení dědického řízení. Dědické řízení se ukončuje vydáním usnesení. Obecně je usnesení jednou z forem rozhodnutí. Každé rozhodnutí má určité vlastnosti, na základě nichž lze charakterizovat a určit daný typ rozhodnutí. Rozlišovat tak můžeme například rozhodnutí meritorní a nemeritorní-procesní povahy, formu rozhodnutí, rozhodnutí dle obsahu a mimo to i dle důsledků a účinků v oblasti procesní a hmotněprávní, které rozhodnutí způsobuje.

Prvotně je v této kapitole podstatné obecně vymezit pojem konstitutivní a deklaratorní rozhodnutí. Hlavní rozdíl těchto rozhodnutí spočívá především v tom, jakým způsobem zasahují do hmotněprávních vztahů a jak působí *ex nunc* a *ex tunc*. Ve své podstatě jde o rozhodnutí právotvorná a nebo o rozhodnutí, která deklarují, a tedy určují stav, který nijak v rozhodnutí nemění.

Vznik, změnu nebo zánik určitých právních vztahů způsobí rozhodnutí konstitutivní. Je jasné, že účinky nastávají od nynějška, tedy *ex nunc* a dané vztahy řeší do budoucnosti. Pro jejich vydání je třeba příslušného zákonného ustanovení. Mezi tento typ rozhodnutí můžeme řadit například rozhodnutí o osobním stavu a i některá rozhodnutí vydaná v nesporných řízeních. Konkrétním příkladem konstitutivního rozhodnutí by mohlo být rozhodnutí o osvojení, o rozvodu a mnohá další.

„Deklaratorní rozhodnutí je výsledkem toho, že se účastník s úspěchem dovolal práva na soudní ochranu svého porušeného nebo ohroženého práva.“²⁵ V rámci tohoto rozhodnutí se spíše jen autoritativně zjišťuje existence či neexistence hmotněprávního stavu. Působí od momentu vzniku právního vztahu, čili *ex tunc* – od tehdy. Příkladem takového typu rozhodnutí by mohlo být určení, který subjekt je vlastníkem nemovitosti. Z hlediska hmotného práva na základě tohoto rozhodnutí nevzniká nová právní skutečnost

Z teorie a názorů odborníků v oblasti práva se nelze setkat s jednotným názorem, zda-li je usnesení o dědictví rozhodnutím konstitutivním a nebo deklaratorním. I samotné toto dělení rozhodnutí se mnohdy neseťká s úspěchem. „Proti konstitutivním rozsudkům někteří teoretici argumentují tím, že soudci v žádném případě nenáleží, aby vytvářel právo, neboť to přísluší pouze zákonodárnému orgánu. Odpůrci těchto argumentů zase namítají, že soudce

²⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Linde Praha a. s., 2002, s. 280–281.

v žádném případě netvoří normu obecnou (na rozdíl od zákonodárce), platnou i pro jiné případy, nýbrž normu upravující právní vztah jen na konkrétním rozhodovaném případě.“²⁶

Mně nejbližší názor je ten, že každé konstitutivní rozhodnutí obsahuje i některé složky rozhodnutí deklaratorního a naopak. Vydání konstitutivního rozhodnutí musí obsahovat i zjištění a tedy deklarování některých již existujících vztahů. Deklaratorní rozhodnutí také vytváří stav, který před jeho vydáním dosud nebyl a to jen tím, že stanoví závaznost, vynutitelnost a případně i vykonatelnost.

Autorka mnoha odborných knih Prof. JUDr. Alena Winterová se přiklání k názoru, že usnesení o dědictví má povahu spíše deklaratorní. Jako výjimku a povahu konstitutivního rozhodnutí připouští usnesení, jímž se schvaluje dědická dohoda a zároveň rozhodnutí, kterým se vypořádává společné jmění manželů, které zaniklo v důsledku smrti zůstavitele. Stejným způsobem a tedy konstitutivní povahou je výslovně charakterizovaná dohoda o vypořádání dědictví ve Velkém akademickém komentáři, Občanského zákoníku od autora Karla Eliáše a kolektivu. Tuto povahu usnesení tak určuje především proto, že dědici vytváří zcela nový stav práv a povinností, než byl před smrtí zůstavitele. Dle názoru Doc. JUDr. Jiřího Mikeše je povaha tohoto usnesení deklaratorní. Toto tvrzení vysvětluje především tím, že účelem dědického řízení je zjednat dědickou legitimaci tomu, kdo splnil zákonem dané předpoklady pro nástupnictví po zůstaviteli.

Pro srovnání, s předchozí právní úpravou dle obecného občanského zákoníku č. 946/1811 Sb., docházelo k předání dědictví po zůstaviteli dědici prostřednictvím odevzdací listiny. Charakter této odevzdací listiny byl poměrně jasně určen. Tato listina měla charakter jak deklarativní, tak konstitutivní. Bylo v ní deklarováno, že v ní uvedený delát (osoba povoláná k dědictví) dokázal svůj a jaký dědický titul, a současně utvořen nový, od dosavadního odlišný právní stav spočívající v tom, že pozůstalost přechází do právní držby dědice. Dotud ji neměl. Byl pouze správcem, opatrovatelem, zástupcem pozůstalosti. Odevzdáním se stal jejím vlastníkem.²⁷

Pokud bych měla sama vycházet z výše uvedených definic obou rozhodnutí, pak bych usnesení o ukončení dědického řízení obecně charakterizovala spíše jako deklaratorní. V rámci tohoto usnesení přechází práva a povinnosti na způsobilého dědice, který se dostává do nového postavení, nicméně ale stále přechází ty samé práva a povinnosti, které existovaly před smrtí zůstavitele. Soud v tomto případě nezakládá nový právní stav, ale pouze deklaruje stejný rozsah práv a povinností po zůstaviteli, který přechází na dědice. Podle mne je povaha

²⁶ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 544.

²⁷ Usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. 18 Co 30/99 ze dne 17. 1. 2000.

deklaratorní zcela jasná v případě, že dědictví po zůstaviteli nabývá jeden dědic. Otázkou je, zda-li si stejnou povahu rozhodnutí udrží i v případě, že dědictví nabývá dle dědických podílů dědiců více. Přechází sice stejná práva a povinnosti po zůstaviteli, ale mezi dědici vznikají nové právní vztahy, například v podobě spoluvlastnictví k jednotlivým majetkovým právům z dědictví dle dědických podílů. Není toto novou formou a tedy zásahem do hmotněprávní sféry, která doposud nebyla?

Povahu deklaratorní dle mne nelze aplikovat na všechna usnesení, kterými končí dědické řízení. Zaměřím-li se na usnesení uváděné v následujících kapitolách, pak bych jednoznačně za konstitutivní rozhodnutí označila schválení dohody o vypořádání dědictví. Podstatou dohody mezi dědici je upravit si práva a povinnosti mezi sebou, která náležela zůstaviteli dle jejich potřeb. Díky tomu vytváří zcela nový právní stav a tedy i zakládají účinky v oblasti hmotně právní.

Literatura k tomuto tématu je velmi sporá. Právní teoretici jsou schopni se dohodnout na významu a obsahu deklaratorního a konstitutivního rozhodnutí. Obecnou charakteristiku pro usnesení, kterým se končí dědické řízení, ale nejsou zatím schopni určit bez výjimek a dohadů.

6.2 Náležitosti usnesení

Obecně je usnesení další formou rozhodování a procesním úkonem soudu. Případy, kdy soud rozhoduje usnesením ve věci samé, stanovuje zákon. V rámci vedení řízení je usnesení nejčastějším typem rozhodování dle ustanovení § 167 odst. 1 občanského soudního řádu.

Hned v úvodních ustanoveních dědického řízení se v § 175a odst. 3 občanského soudního řádu dočteme, že formou rozhodnutí v dědickém řízení je usnesení. Rozhoduje tak soudní komisař jménem soudu na základě pověření dle ustanovení § 38 občanského soudního řádu. Pro vyhotovení usnesení je směrodatné především ustanovení § 169 občanského soudního řádu. Musí obsahovat záhlaví, samotný výrok, odůvodnění, příslušná poučení, den a místo vydání s podpisem notáře a závěrem otiskem úředního razítka notáře. V záhlaví se v usnesení uvádí jméno a příjmení soudního komisaře, označení účastníků řízení popřípadě i jejich zástupců a označení projednávané věci. Obsah výroku záleží na typu ukončení dědického řízení. Není pravidlem, že by každé usnesení v dědickém řízení obsahovalo odůvodnění. Pokud se zcela vyhovuje návrhu, kterému žádný účastník neodporoval, pak odůvodnění usnesení neobsahuje. V poučení je třeba uvést informace o právu podání odvolání a lhůtě pro jeho podání. Místem podání je pak adresa soudu, který příslušného notáře pověřil

k projednání věci. Soud je vázán usnesením, jakmile ho vyhlásil. V případě, že nebylo vyhlášeno, je jím vázán jakmile bylo doručeno a není-li ani toho třeba, pak jakmile bylo vyhotoveno. Toto tvrzení lze doložit zákonnou úpravou dle ustanovení § 170 občanského soudního řádu.

6.3 Doručování

Postup pro doručení listin a samotných usnesení upravuje ustanovení § 45 občanského soudního řádu. „Doručení lze provést při jednání nebo jiném úkonu soudu, včetně úkonů prováděných jménem soudu soudním komisařem. Nedošlo-li k takovému doručení, doručuje se prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. Není-li možné doručit písemnost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, soudní komisař (soud) ji doručuje na žádost adresáta na jinou adresu nebo na elektronickou adresu. Není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, předseda senátu nebo soudní komisař nařídí doručení prostřednictvím doručujícího orgánu, nebo účastníka řízení či jeho zástupce.²⁸ Význam tohoto způsobu doručování spočívá především v tom, že pouze řádným doručením, tedy v souladu s veškerými příslušnými právními předpisy, mohou nastat příslušné účinky. Jen řádně doručené písemnosti pak zakládají povinnosti účastníkům, jímž byly doručeny. Pod pojmem *písemnost* lze zahrnout nejen samotná usnesení ale i například předvolání účastníků k jednání, výzvy, protokoly aj.

Pro případ, že nedojde k doručení při jednání ani do datové schránky či na jinou adresu, nastupuje na řadu doručování prostřednictvím doručujícího orgánu. „Notář jako soudní komisař tedy může doručovat osobně sám, nebo tím může pověřit některého ze svých zaměstnanců. V takovém případě je průkazem o doručení v souladu s § 50f odst. 3 o.s.ř. doručenka.“²⁹ V případě, že zákon či soud stanoví doručení do vlastních rukou adresáta, využije se k tomuto obálka se zeleným pruhem. Tímto způsobem se doručuje i poučení a vyrozumění o dědickém právu.

Mezi usnesení, které je třeba doručit do vlastních rukou lze uvést například usnesení o nařízení likvidace dědictví, usnesení o tom, kdo je považován za dědice dle ustanovení § 175k odst. 1 občanského soudního řádu a mnohá další. Ustanovení § 49 odst. 1 občanského soudního řádu dále umožňuje soudu či soudnímu komisaři nařídít doručení do vlastních rukou i některé další písemnosti.

Příloha č. 2 doručenky o přijetí obsahuje kapitola 10.

²⁸ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1188.

²⁹ SVOBODA, Jiří. K doručování usnesení o dědictví. *AD NOTAM*, 2010, roč. 16, č. 3, s. 24-25.

7 Způsoby ukončení dědického řízení

7.1 Zastavení řízení dle ustanovení § 175h o.s.ř.

Jedním z možných výsledků předběžného řízení je zastavení dědického řízení, které je upraveno v občanském soudním řádu v ustanovení § 175h. Uvedené ustanovení se člení do tří odstavců. Obsahem prvního je, že řízení se zastaví v případě, že zůstavitel nezanechal žádný majetek. V druhém odstavci je upravena situace, kdy zůstavitel zanechal nepatrný majetek a konečně třetí řeší otázku odvolání a doručování usnesení.

Za každých okolností je dědické řízení zahájeno a to především z toho důvodu, že je ovládáno zásadou oficiality. Na základě této skutečnosti, se dědické řízení zahájí i v případě, že zůstavitel nezanechal majetek, nebo majetek bezcenný, či jen majetek nepatrné hodnoty. „Smyslem úpravy zastavení dědického řízení je efektivní, rychlé a hospodárné řešení bagatelních dědických řízení. Rozhodování soudního komisaře, kdy bude zastaveno dědické řízení, by mělo být ovlivňováno třemi hraničními kritérii a to nevýznamností ceny zanechaného majetku zůstavitele, zájmem věřitelů, popř. vypravitele pohřbu na uhrazení svých pohledávek a zájmem dědiců na řádném projednání dědictví.“³⁰ Dle článku uvedeného ve stejném odborném časopise se můžeme setkat s názorem Mgr. Jiřího Bartoše, že zájem věřitelů naopak v tomto institutu příliš zohledněn není. K jeho úvaze bych se spíše přikláběla z důvodu toho, jak již v této kapitole bylo uvedeno, k pasivům a tedy dluhům zůstavitele se v rámci tohoto způsobu ukončení řízení nepřihlíží a tedy vypravitel pohřbu, kterému byl majetek vydán, za ně nenese zodpovědnost.

V prvním případě, tedy dle § 175h odst. 1 občanského soudního řádu soudní praxe počítá s tím, že zde zůstavitel nezanechal majetek a nebo zanechal pouze majetek bezcenný, za který se dá považovat například staré, běžně obnošené šatstvo a prádlo, starý nábytek. Jsou to takové předměty, které se vzhledem ke své povaze, stavu a stupni opotřebení jeví jako neprodejně pro naprostý nezájem ze strany případných kupujících.³¹ Dle ustanovení § 175b občanského soudního řádu je pak v tomto řízení účastníkem pouze osoba, která obstarala pohřeb, tedy vypravitel pohřbu. Jedná se o osobu, která zařídila všechny potřebné náležitosti pohřbu, které spočívají zejména v objednání pohřbu u pohřební služby, vytištění oznámení o pohřbu či zaplacení celého pohřbu. Konkrétní osobu vypravitele pohřbu s adresou bydliště připisuje matrika na úmrtní list pro potřeby soudu. Tento způsob ukončení dědictví nastává

³⁰ HOLÍK, Luboš, MARCEL, Josef. Právní institut zastavení dědického řízení dle § 175h občanského soudního řádu. *AD NOTAM*, 2010, roč. 16, č. 2, s. 9.

³¹ KUČERA, Robert. *Dědictví*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2001, s. 39.

často v momentu, kdy zůstavitel žil v některých sociálních ústavech, či domovech důchodců, kde byl veškerý ostatní majetek ve vlastnictví daného zařízení.

Zanechal-li zůstavitel majetek nepatrné hodnoty, může soud tento majetek vydat vypraviteli pohřbu a řízení zastavit, dle ustanovení §175h odst. 2 občanského soudního řádu. „Je-li vypravitelem pohřbu osoba, která by nepřicházela v úvahu jako dědic, a informace o nepatrnosti majetku pocházejí jen od této osoby, bude na místě před postupem dle §175h odst. 2 občanského soudního řádu zjistit stanoviska těch, kterým by jinak připadlo dědictví, to nebude nutné, je-li nepatrnost majetku spolehlivě doložena.“³² Posouzení, zda jde o majetek nepatrný, závisí na konkrétní situaci v době úmrtí a mění se tak, jak se mění životní náklady, ceny, průměrné příjmy, průměrné náklady pohřbu apod. Současná soudní praxe považuje za majetek nepatrné hodnoty takový majetek, jehož obvyklá cena nepřesahuje cca 10 000,- Kč až 15 000,- Kč. Pojem obvyklé ceny je třeba řešit mimo jiné i na základě zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku. Tato cena se pak odvíjí od možnosti prodat majetek či jinak zpeněžit tento majetek v době smrti zůstavitele.

K pasivům v rámci dědictví se v tomto případě nepřihlíží. Tato otázka byla již vyřešena v judikátu Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. Pls 1/67, který stanovil, že za dluhy zůstavitele neodpovídá ten, komu byl vydán majetek nepatrné hodnoty.

Při postupu dle §175h občanského soudního řádu je účastníkem řízení pouze vypravitel pohřbu dle ustanovení § 175b občanského soudního řádu. Obsahem výroku je především zastavení řízení. Usnesení podle §175h odst. 2 občanského soudního řádu, je-li v něm označen majetek, vydávaný vypraviteli pohřbu, je pro vypravitele pohřbu zároveň nabývacím titulem k tomuto majetku, ale pouze tehdy, jde-li skutečně o nepatrný majetek. Také nemovitý majetek zůstavitele může být vydán tomu, kdo se postaral o pohřeb, jde-li o nemovitost nepatrné hodnoty.³³

Tento majetek pak nenabývá jako dědictví a z tohoto důvodu neodpovídá za dluhy zůstavitele dle § 470 občanského zákoníku. Předpokladem pro tento postup je i souhlas vypravitele pohřbu s tím, aby mu byl majetek vydán. K vydání nepatrného majetku zůstavitele nemůže dojít proti vůli toho, kdo se postaral o pohřeb. Převzat musí být všechný majetek zůstavitele, nikoliv jen některé jeho části.³⁴ V převážné většině je tento souhlas udělován už v rámci předběžného šetření. Pokud by souhlas vypravitelem pohřbu nebyl udělen, bylo by pak nutné dědictví projednat.

³² WINTEROVÁ, Alena. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Linde, 2007, s. 426.

³³ Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 20/1989.

³⁴ Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 18/1986.

Proti tomuto usnesení není přípustné odvolání a není třeba jej doručovat. Převážně se ale toto rozhodnutí doručovat bude, protože je v něm rozhodováno o odměně notáře a případně i náhradě hotových výdajů. Písemné vyhotovení usnesení, které se nedoručuje, se provede záznamem ve spise a stačí v něm uvést výrok a den vydání dle ustanovení § 169 odst. 3 občanského soudního řádu. Pokud nebylo vypraviteli pohřbu usnesení doručeno, je nezbytné vystavit potvrzení o nabytí majetku nepatrné hodnoty. Jde o nabytí majetku na základě rozhodnutí státního orgánu podle § 132 občanského zákoníku. I když zůstavitel zanechal nepatrný majetek, může být na základě uvážení soudu takový majetek projednán v dědickém řízení a nemusí tedy za všechno okolností dojít k zastavení dědického řízení.

„Pokud by se dodatečně ukázalo, že majetek označený v předběžném šetření za nepatrný ve skutečnosti nepatrný nebyl, není zde překážka věci pravomocně rozhoduté s hmotněprávními důsledky, neboť rozhodnutí o zastavení řízení je rozhodnutím čistě procesní povahy. Zjistí-li se tedy po právní moci rozhodnutí o zastavení řízení dle § 175h odst. 2 občanského soudního řádu, že majetek zůstavitelem zanechaný nepatrný nebyl, je třeba tento nikoliv nepatrný majetek projednat v dodatečném řízení o dědictví dle § 175x občanského soudního řádu“.³⁵

Pokud nastanou skutečnosti uvedené výše, pak obsahem výroku usnesení soudu dle ustanovení § 175h občanského soudního řádu je především zastavení dědického řízení. Proti tomuto usnesení není přípustné odvolání a není třeba jej doručovat. Po novelizaci § 38 odst. 2 občanského soudního řádu od 1. 7. 2009 je již soudní komisař oprávněn usnesení dle § 175h odst. 1 a odst. 2 občanského soudního řádu vydat, proto stačí pouze záznam ve spise provedený soudním komisařem.

V praxi může dojít i v rámci dodatečného řízení o dědictví k jeho zastavení. Stane se tak v případech, kdy původní dědické řízení bylo zastaveno dle § 175h odst. 1 občanského soudního řádu, z důvodu, že zůstavitel nezanechal majetek. Po právní moci tohoto usnesení byl objeven majetek zůstavitele, ohledně kterého bylo zahájeno dodatečné řízení o dědictví, které však bylo rovněž zastaveno, ale na základě usnesení § 175h odst. 2 občanského soudního řádu, na základě toho, že měl majetek nepatrnou hodnotu a soud rozhodl o jeho vydání vypraviteli pohřbu.

Příklad: V rámci předběžného šetření a při dotazování jednotlivých institucí a ústavů bylo zjištěno, že vypravitelem pohřbu je starý kamarád zůstavitele, pan Antonín Novák. Zůstavitel zanechal majetek v hodnotě přibližně 7.000,- Kč, což zahrnovalo finanční obnos v hotovosti 3.000,- Kč a nábytek a ostatní bytové zařízení v hodnotě 4.000,- Kč. Pan Antonín

³⁵ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 402.

Novák souhlasí s tím, aby mu byl majetek nepatrné hodnoty vydán na úhradu nákladů spojených s vypravením pohřbu. Soudní komisař vydá usnesení, že majetek zůstavitele se vydává panu Antonínu Novákovi, jako vypraviteli pohřbu. Odměnu a hotové výdaje notáře jako soudního komisaře v tomto případě hradí stát Česká republika z rozpočtových prostředků příslušného Obvodního (Okresního) soudu, který pověřil notáře jako soudního komisaře úkony v dědickém řízení.

Konkrétní znění ustanovení o zastavení řízení je přiloženo v příloze č. 1.

Jiným případem, než výše uvedeným, pro které se dědické řízení zastaví, je, zjistí-li se, že osoba, ohledně níž bylo zahájeno na návrh nebo i bez návrhu řízení o dědictví, ve skutečnosti žije, soud řízení, které nebylo dosud pravomocně skončeno, zastaví.³⁶

7.2 Usnesení o potvrzení jednomu dědici

Na základě ustanovení § 175q odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu a ustanovení § 481 občanského zákoníku, soud v usnesení potvrdí nabytí dědictví dědici jedinému. Jediným dědicem může být dědic jak ze zákona tak i dědic ze závěti. Konkrétní příklad jediného dědice ze závěti může nastat v případě, že zůstavitel byl ženatý a zanechal závěť, ve které ustanovil svým jediným dědicem svého jediného potomka – syna. V případě, že syn nevyužil právo na odmítnutí dědictví dle ustanovení § 463 a § 464 občanského zákoníku, soud a tedy jím pověřený soudní komisař vydá usnesení, v kterém synovi připadne celý majetek zůstavitele. Stejná situace by nastala (dědění dle zákona jediným dědicem), kdyby jediným příbuzným zůstavitele byl jeho syn a zůstavitel nezanechal závěť. Syn spadá dle zákonné posloupnosti, která je založena na příbuzenském vztahu či obdobném vztahu k zůstaviteli, do první dědické skupiny dle ustanovení § 473 odst. 1 občanského zákoníku, v které může dědit sám.

Dá se říct, že jde o nejjednodušší případ skončení dědického řízení. „O tento druh usnesení nejde tam, kde dědictví sice nabývá pouze jeden dědic, avšak jako důsledek dohody uzavřené s ostatními spoludědici, kteří dědictví neodmítli, ale v dohodě z dědictví ničeho nepožadovali.“³⁷

³⁶ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1187.

³⁷ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces.* 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 417.

7.2.1 Ukončení řízení dle ustanovení § 175j o.s.ř.

Na základě výše uvedeného ustanovení, není nutné k projednání dědictví nařizovat jednání v momentu, kdy soud potvrdí nabytí dědictví pouze jedinému dědici. V uvedeném ustanovení je použito výrazu „není třeba“ nařizovat jednání, z toho tedy vyplývá, že soudní komisař má možnost si vybrat, zda-li jednání nařídí, či nikoliv. Je třeba vždy zohledňovat rychlost a hospodárnost řízení a také musí být zachována procesní práva a povinnosti účastníka řízení. „Soudní komisař proto i v případech uvedených v § 175j občanského soudního řádu nařídí jednání, má-li být provedeno dokazování (např. o rozsahu majetku patřícího zůstaviteli, o obvyklé ceně tohoto majetku apod.). Jen při jednání totiž může účastník řízení realizovat své právo vyjádřit se k důkazům, které byly provedeny, klást se souhlasem komisaře dotazy svědkům nebo znalcům, vyjádřit se k dokazování a k právní stránce věci a další procesní práva.“³⁸ K jednání je třeba předvolat účastníky řízení a všechny osoby, jejichž přítomnosti je třeba, a to tak, aby jim předvolání bylo doručeno v takové době, aby se mohli k jednání náležitě připravit, zpravidla nejméně 10 dnů předem. Doba nejméně deseti dnů nemusí být nutně dodržena, pokud okolnosti případu nevyžadují rozsáhlejší přípravu a může být přiměřeně zkrácena.³⁹ Na základě běžné praxe možnost nenařídít jednání soudní komisaři spíše nevyužívají.

Pokud se ve věci nekoná jednání, např. proto, že není třeba provádět dokazování, soudní komisař vychází z údajů účastníka známých z předcházejícího řízení apod., měla by být účastníku řízení dána možnost vyjádřit se k rozsahu aktiv a pasiv dědictví alespoň tak, že bude seznámen s výsledky šetření a se soupisem zjištěného majetku a jeho oceněním, a bude mu dána možnost se vyjádřit ke správnosti a úplnosti těchto podkladů (soud, resp. soudní komisař mu může např. zaslat k vyjádření soupis majetku a dluhů zůstavitele, sestavený podle obsahu spisu).⁴⁰ Pokud tedy účastník nevyužije možnost se příslušným způsobem vyjádřit ke správnosti a úplnosti celého soupisu majetku, pak lze na základě všech údajů, které má soudní komisař k dispozici, rozhodnout ve věci bez jednání.

Soudní komisař sepíše protokol bez účasti dědice, stanoví rozsah aktiv a pasiv a poté vydá usnesení o určení obvyklé ceny, výši dluhů dědictví a čistou hodnotu dědictví, potvrdí nabytí dědictví jedinému dědici a stanoví výši odměny soudního komisaře. Poté usnesení doručí nepřítomnému účastníku řízení.

³⁸ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C.H.BECK, 2009, s. 1226.

³⁹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 20 Co 561/2001.

⁴⁰ MIKEŠ, Jiří, MUŽIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2005, s. 238.

Výrok usnesení by v daném případě zněl: *soudní komisař XY se sídlem XY pověřený okresním soudem XY potvrzuje, že celé dědictví sestávající se z... nabyt jako dědic ze zákona/závěti pan XY.*

Pro účastníka řízení je však výhodnější se osobně zúčastnit jednání u soudního komisaře, protože mu lze okamžitě doručit usnesení o potvrzení nabytí dědictví a má možnost vzdát se práva na odvolání do uvedeného usnesení a díky tomu okamžitě disponovat s nabytým majetkem.

7.3 Potvrzení dědictví státu

Jedním z výsledků ukončení dědického řízení je i usnesení dle ustanovení § 175q odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu. Dle tohoto ustanovení se bude postupovat tehdy, není-li žádného dědice z titulu závěti ani ze zákona nebo nastala-li situace, že zůstavitel zanechal dědice, ale ti z nějakého zákonného důvodu nedědí.⁴¹ Na základě tohoto usnesení a dle ustanovení § 462 občanského zákoníku pak připadne dědictví státu jako tzv. odúmrt'. Za stát poté jedná především Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Stát se v rámci odúmrti dostává do odlišného postavení než by byl, kdyby mu bylo dědictví odkázáno na základě platné závěti. Stát v daném případě nemůže dědictví odmítnout, má však podobné postavení jako dědic v rámci odpovědnosti za dluhy zůstavitele. Jisté zvýhodnění má i na základě ustanovení § 472 občanského zákoníku. „Stát totiž platí zůstavitelovy dluhy penězi z dědictví, není-li možno uhradit peněžitý dluh zcela nebo z části penězi z dědictví, může stát použít k úhradě i věcí, které jsou předmětem dědictví a svou hodnotou odpovídají výši dluhu. Odmítne-li věřitel přijetí těchto věcí, může stát navrhnout, nebylo-li dědictví již pravomocně skončeno a připadá-li státu dědictví jako celek, likvidaci dědictví.“⁴² Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu lze v rámci odpovědnosti za dluhy zůstavitele navrhnout likvidaci dědictví jen v případě vyčerpání všech variant uvedených v ustanovení § 472 odst. 2 občanského soudního řádu. Nařídí likvidaci dědictví však nelze po právní moci usnesení, že dědictví připadá státu.⁴³ Dalším rozdílem v postavení státu je i to, že stát nemůže uzavírat dohodu o vypořádání dědictví s jinými dědici, pokud státu připadá pouze část dědictví jako odúmrt'.⁴⁴

⁴¹ Tato situace by nastala například, pokud by dědictví odmítli dle ustanovení § 463 a neuplatnilo by se dále právo reprezentace, či jsou nezpůsobilí dědit pro některý ze zákonných důvodů, či jsou platně vydeděni. Dalším příkladem by mohla být neplatnost závěti atd.

⁴² ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník II.* 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1427.

⁴³ Toto tvrzení lze opřít o Sbírku rozhodnutí a stanovisek vydávaných Nejvyšším soudem ČR 13/2003, sp. zn. 21 Cdo 2143/2000.

⁴⁴ Další rozdíl je například v právu na pojistné plnění z pojištění osob, pokud je pojistnou událostí smrt zůstavitele. Toto právo a tedy povinnost pojišťovny plnit státu v daném postavení nepřipadá.

V případě, že soudní komisař zjistí, že dědictví připadá státu, provede nejprve neodkladná opatření spočívající v zajištění a převzetí klíčů od bytu či nemovitosti zůstavitele do úschovy soudního komisaře, dále zapečetí nemovitosti popřípadě byt zůstavitele, ve kterém bydlel. Při tomto úkonu zběžně prohlédne (ve většině případů za účasti právního zástupce okresního úřadu pro zastupování státu) zda se v bytě či nemovitosti nenalézají závěť zůstavitele a provede všechny úkony, které by zabránily nějaké škodě na majetku zůstavitele (např. zajistí zvířectvo, pozavírá okna atd.). Pokud by byly nalezeny při prohlídce soudního komisaře cennosti, peněžní prostředky či vkladní knížky, převezme tyto věci a uloží do úschovy soudního komisaře. Poté provádí dokazování ohledně rozsahu majetku zůstavitele a obvykle na rozdíl od dědického řízení, kdy majetek nepřipadá státu, dochází i k oceňování movitého i nemovitého majetku zůstavitele soudními znalci, kteří jsou ustanoveni na základě usnesení okresního soudu soudním komisařem, což se obvykle provádí za účasti soudního komisaře, právního zástupce ČR-Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a soudních znalců na místě samém.

Na toto usnesení se zároveň vztahuje ustanovení § 175j občanského soudního řádu, díky kterému nemusí být nařízeno jednání. I státu by měly být zachována procesní práva v řízení, ačkoliv sám nemůže dědictví odmítnout. V první řadě by měl být vyrozuměn o tom, že mu má dědictví připadnout. „Provádí-li se dokazování, musí mít možnost navrhnout důkazy, vyjádřit se k provedeným důkazům apod., nebo se alespoň vyjádřit k podkladům, s nimiž byl seznámen.“⁴⁵

Není pravidlem, že státu připadne dědictví výlučně tehdy, když není žádného jiného dědice. Zůstavitel mohl zanechat závěť o části svého majetku a dále nezanechal žádné zákonné dědice. Pak nastane situace, že zbylá část majetku připadne státu jako odúmrtí. V daném případě bude usnesení obsahovat výrok, ve kterém bude potvrzeno, že část dědictví připadne státu jako odúmrtí. Druhým výrokem bude potvrzení nabytí části dědictví dědici ze závěti, či schválena dohoda o vypořádání dědictví, bylo – li dědiců ze závěti více. Jak bylo výše uvedeno, státu nepřísluší uzavírat dohody o vypořádání dědictví. Judikatura k tomu ale upřesňuje, že nic nebrání tomu, aby při vypořádání mezi dědici podle ustanovení § 39 notářského řádu (nyní §175q odst. 1 písm. d)), přihlédlo státní notářství k případným shodným projevům dědiců a toho, kdo jedná za stát.⁴⁶

⁴⁵ MIKEŠ, Jiří, MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2005, s. 239.

⁴⁶ Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 34/75, s. 247.

7.4 Schválení dohody soudem

Dalším způsobem ukončení dědictvého řízení v rámci ustanovení § 175q občanského soudního řádu je schválení dohody o vypořádání dědictví popřípadě dohody o přenechání předluženého dědictví k úhradě dluhů. Dohodu o vypořádání dědiců zmiňuje i ustanovení § 482 občanského zákoníku. Tato situace nastane, je-li více dědiců a není zde rozhodující, z jakého dědictvého titulu jsou povoláni dědit. „Jde o shodný projev vůle všech dědiců, kterým svědčí dědictvé právo po zůstaviteli a kteří jsou vedle sebe povoláni dědit.“⁴⁷ V případě, že dohoda neodporuje dobrým mravům a zákonům, soud tuto dohodu usnesením schválí. Obecně je tomuto způsobu vypořádání dědictví dána přednost a další způsoby řešení jak ukončit dědictvé řízení nastupují až tehdy, když dědicové neuzavřou dědictvou dohodu.

7.4.1 Předpoklady pro schválení dohody

Vypořádat dědictví v podobě dohody a platně ji tak uzavřít lze pouze před soudním komisařem popřípadě soudem.⁴⁸ Prvotním předpokladem pro uzavření dohody je existence nejméně dvou dědiců. Dohoda musí být podepsána všemi účastníky, kteří jsou dědici z titulu závěti i zákona a musí se shodnout na celém obsahu dohody, jinak se k ní nepřihlíží. Další podmínkou je, že se v dohodě musí vyřešit veškerý majetek po zůstaviteli, uvedený v soupisu o dědictví a přesně určit, jaký konkrétní majetek jednotlivý dědic nabývá. Obsah dohody musí být určitý a srozumitelný.

Jak již bylo výše uvedeno, dohoda nesmí odporovat dobrým mravům a zákonu. Dohoda by nebyla schválena, pokud by byla například v rozporu se zájmy nezletilého, či by se dědic v dohodě zavazoval, že o nabytém majetku pořídí závěť ve prospěch konkrétní osoby, že vydědí své potomky nebo že se nebude stýkat s rodinou atd.⁴⁹ V tomto směru jsou obě tyto podmínky naplněny, i když například jeden z dědiců v rámci dohody nebude dědit žádný majetek a to především proto, že je tato dohoda projevem jeho vůle a svým podpisem v ní vyjadřuje svůj souhlas.

Dědictvou dohodu mohou účastníci uzavřít též prostřednictvím svých zástupců, kteří jsou k tomu zplnomocněni. Nemůže ji však uzavřít opatrovník, který byl ustanoven dědici, jehož pobyt je neznámý či je sám neznámý. „Stejně tak nelze vytvářet fikci uzavření dohody o vypořádání dědictví tak, že soud vyzve účastníka, aby se vyjádřil k návrhu dohody o

⁴⁷ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Dědictví a dědictvé právo*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2007, s. 189.

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Odo 626/2003, C 2714 určuje, že dohodu o vypořádání mezi dědici lze uzavřít pouze u soudu. Nelze tedy samostatně bez zásahu státu dědictví vypořádat.

⁴⁹ Blíže ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář*. 1. svazek. 1. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 1344.

vypořádání dědictví, s doložkou, že nevyjádří-li se ve stanovené lhůtě, bude se předpokládat, že nemá námítky, a v případě nečinnosti účastníka pak vychází z toho, že k návrhu dohody přistoupil.⁵⁰

„Zatímco vypořádání dědictví ohledně veškerých aktiv zahrnutých do dědictví je pro platnost dohody nezbytné, pasiv dědictví se dohoda výslovně týkat nemusí, a tak tomu i v praxi většinou bývá. Za této situace odpovídají dědicové za pasiva dědictví (tj. náklady pohřbu a dluhy zůstavitele) podle poměru toho, co z dědictví nabyli, k celému dědictví a to do výše ceny nabytého majetku.“⁵¹ Nic tedy nevylučuje, aby obsahem dohody byla i pasiva, která jsou dědici přejímána, a to v jiném poměru než v poměru, v jakém aktiva nabyli k celému dědictví.⁵² Podmínkou je souhlas věřitelů, pokud by se tato část dohody týkala jejich práv. V případě, že by s dohodou nevyjádřili souhlas, nemohlo by dojít k jejímu schválení.⁵³

Stát, kterému připadá dědictví jako takzvaná „odúmrt“, dědickou dohodu uzavřít nemůže. Toto platí i pro nadaci a nadační fond zřízený závětí zůstavitelem. „Nadace není v pravém slova smyslu dědicem. V době úmrtí zůstavitele neexistuje a neexistuje ani v době uzavírání dohody o vypořádání dědictví.“⁵⁴

Obsahem dohody mezi dědici může být i vytvoření nových práv a povinností. Nejčastěji se v praxi vyskytuje zřízení věcného břemene, méně častým je pak zřízení zástavního práva. Zástavní právo může být například dohodnuto tak, aby si dědic zajistil svůj dědický podíl, který mu má být jiným dědicem vyplacen. Věcné břemeno často dědici v rámci dohody zřizují v momentě, kdy například jeden z dědiců nabude celou nemovitost s tím, že druhý nebude požadovat žádný podíl na nemovitost, ale zřídí mu věcné břemeno doživotního užívání nemovitosti v dohodnutém rozsahu.

Dohoda se zapisuje do protokolu u soudního komisaře a je podepsána všemi účastníky. Účinnosti nabývá až jejím schválením soudním komisařem. Nastane-li situace, že soudní komisař dohodu neschválí, pro nesplnění některých z výše uvedených předpokladů, lze v řízení pokračovat až po právní moci tohoto usnesení. Postupovalo by se pak podle

⁵⁰ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání.* Praha: Linde, 2008, s. 1341.

⁵¹ SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces. 1. vydání.* Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 419–420.

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2005, sp. zn. 32 Odo 246/2003 určuje, že pokud si dědici odlišně upraví odpovědnost za dluhy po zůstaviteli bez souhlasu věřitelů, zavazuje tato dohoda pouze samotné dědice a věřitelé jí nejsou vázáni.

⁵³ V případě, že by i tak došlo ke schválení dohody, věřitelé by se mohli úspěšně domáhat svých práv ve sporném řízení s dědici a nebyli by tak vázáni dohodou. Jejich pohledávky by tak byly uspokojeny dle ustanovení § 470 občanského zákoníku.

⁵⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání.* Praha: Linde, 2008, s. 1339.

ustanovení § 175q odst. 1 písm. d) občanského soudního řádu, pokud by neuzavřeli dohodu novou.

Soudní komisař celou dohodu o vypořádání dědictví usnesením schválí, splňuje-li všechny podmínky. Nelze tedy jakoukoliv část dohody vypustit ve výroku usnesení, i kdyby byla zbytečná. Soud musí schválit její úplné znění.

Změnu dohody nelze navrhnout pouze jedním účastníkem řízení bez účasti všech ostatních účastníků. Jakékoliv změny s dohodou spojené musí být odsouhlaseny všemi dědici, kteří ji uzavírali, do právní moci rozsudku. Od dohody o vypořádání dědictví lze odstoupit, dokud nebyla pravomocně schválena. V daném případě ji lze nahradit dohodou novou. Pokud tak dědici neučiní, má se za to, že dohoda nebyla vůbec uzavřena.

Pokud by nastala situace, že by se po jejím uzavření objevil další majetek, či další dědic a dohoda by ještě nebyla pravomocně schválena, je zapotřebí uzavřít dohodu novou.

V případě že dědickou dohodu uzavírá dědic, který nemá plnou způsobilost k právním úkonům nebo má pouze částečnou způsobilost, může dohodu uzavřít prostřednictvím svého zákonného zástupce.⁵⁵ Tímto zástupcem je buď rodič nezletilého, osvojitel či opatrovník. „Vzhledem k tomu, že při uzavírání dohody o vypořádání dědictví jde o nakládání s majetkem (dědickým podílem, na který mají tyto osoby nárok) zastoupených osob nad rámec běžných záležitostí, je k takovému právnímu úkonu zákonného zástupce nutné schválení soudu (§ 28 občanského zákoníku). Dohodu lze tak považovat za uzavřenou až po právní moci rozsudku soudu o schválení tohoto úkonu podle § 28 občanského zákoníku.“⁵⁶ Všechna tato opatření slouží především pro ochranu těchto osob, které nemohou nakládat a prosazovat svá práva samy. Bylo by v rozporu se zákonem, a takový právní úkon by byl tedy neplatný, bez předchozího schválení soudem. Soud dohlíží na to, aby daný úkon byl ku prospěchu nezletilého. Význam „ku prospěchu“ nezletilého je nutné sledovat i v tom směru, jaké náklady a povinnosti v souvislosti se získaným majetkem z dědictví pro nezletilého později nastanou a nejen hledět na ten fakt, že získá vlastnická práva.

V případě že zákonný zástupce nezletilého je zároveň dědicem, je nutné ustanovit nezletilému dědici pro dědické řízení kolizního opatrovníka na základě ustanovení § 30 občanského zákoníku. Opatrovnictví končí po ukončení dědického řízení.

⁵⁵ Například osoby nezletilé, zbavené či omezené ve způsobilosti k právním úkonům.

⁵⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání.* Praha: Linde, 2008, s. 1340.

7.4.2 Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům

V momentě, kdy dluhy zůstavitele a přiměřené náklady pohřbu převyšují obvyklou cenu majetku, která patří do dědictví, umožňuje zákonná úprava, aby dědici s věřiteli uzavřeli dohodu, ve které přenechají dědictví věřitelům k úhradě dluhů. Stranami dohody tedy budou věřitelé a dědici, kteří dědictví neodmítli. Tuto možnost upravuje ustanovení § 175p občanského soudního řádu a ustanovení § 471 odst. 1 občanského zákoníku. Dědictví je tedy v daném případě předloženo. Toto tvrzení je nutno opřít o pravomocné usnesení soudu dle ustanovení § 175o občanského soudního řádu, které určuje obvyklou cenu majetku, výši dluhů a čistou hodnotu dědictví a právě výši předložení dědictví v době smrti zůstavitele.⁵⁷ Nelze vydat toto usnesení, pokud zůstavitel zanechal majetek nepatrné hodnoty. Dědické řízení by bylo v takovém případě zastaveno (viz. 4.4).

Dědici mohou podat návrh na vydání usnesení, ve kterém se vyzvou věřitelé, aby oznámili své pohledávky ve lhůtě v usnesení stanovené. Svolání věřitelů se nazývá konvokace. Tento postup a usnesení upravuje ustanovení § 175n občanského soudního řádu a lze podle něj postupovat pouze na návrh dědiců popřípadě státu, kterému má dědictví připadnout jako tzv. odúmrt'. Notář vyhoví návrhu, pokud je v souladu se zákonem a vyzve věřitele, aby oznámili soudnímu komisaři své pohledávky vůči zůstaviteli, jejich charakter a výši, dále jim určí lhůtu k oznámení pohledávek a poučí věřitele, že dědici neodpovídají věřitelům, pokud své pohledávky neoznámí a bude-li uspokojením pohledávek ostatních věřitelů vyčerpána cena dědictví. Usnesení o konvokaci věřitelů se vyvěsí na úřední desce soudu a doručí se známým účastníkům řízení.⁵⁸ Po uplynutí stanovené lhůty je určen okruh věřitelů, s nimiž lze uzavřít dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům. Účelem konvokace je nejen zjištění okruhu věřitelů ale i ochrana dědiců vůči věřitelům, kteří v konvokaci své pohledávky nepřihlásí. Dědici nejsou povinni uspokojit nepřihlášené pohledávky věřitelů, pokud byla vyčerpána celá cena nabytého dědictví, zároveň nepřihlášeny věřitel nemůže vznášet námitky proti postupu dědiců a požadovat úhradu své pohledávky.⁵⁹

Stejná pravidla jako pro dohodu o vypořádání dědictví mezi dědici platí i pro dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům. Musí být tedy srozumitelná a určitá, dále se musí týkat všech aktiv dědictví a musí z ní být znatelné, co který z věřitelů z dědictví nabývá. Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům se uzavírá do protokolu soudního

⁵⁷ Za předložení dědictví lze označit dědictví až po právní moci usnesení soudu dle § 175o občanského soudního řádu, na základě kterého byla určena obvyklá cena majetku nižší částkou než dluhy zůstavitele. Obvyklou cenu majetku určují odhadem znalci, či shodným projevem účastníků atd. (viz. 8.2).

⁵⁸ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1254.

⁵⁹ BÍLEK, Jiří a kolektiv. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. BECK, 2010, s. 650.

komisaře a musí být podepsána všemi účastníky (tj. všemi dědici zůstavitele na jedné straně a na druhé straně všemi věřiteli, jejichž pohledávky byly zařazeny do pasiv dědictví). Pokud by nebyla podepsána všemi účastníky, nelze k ní přihlídnout. Celá tato dohoda podléhá schválení soudního komisaře (soudu). Pokud by dohoda odporovala zákonu, soud by dohodu neschválil (např. k dohodě nebyli přibráni věřitelé jejichž pohledávky by mohly při rozdělení výtěžku dosaženého zpeněžením známého majetku zůstavitele podle pravidel citovaných v ustanovení § 175v odst. 2 a 3 v rámci likvidaci dědictví alespoň částečně uspokojeny nebo že dohoda je neurčitá – není přesně uvedeno jaký konkrétní majetek daný věřitel nabývá apod.). Okresní soud rozhoduje o tom, zda schválí či neschválí dohodu usnesením a doručuje všem účastníkům řízení do vlastních rukou. Jestliže soud dohodu neschválí, musí pokračovat po právní moci usnesení v dědickém řízení. Pokud schválí dohodu pravomocně, dědické řízení tím končí. Věřitelé, kteří nebyli účastni na dohodě o přenechání předluženého dědictví věřitelům (avšak v konvokaci svou pohledávku nahlásili) na úhradu dluhů dědictví, mohou své nároky uplatnit ve sporném řízení žalobou.⁶⁰ Tuto žalobu lze podat i v době kdy ještě probíhá řízení a i po jeho pravomocném skončení. Domáhání se svého práva touto žalobou upravuje ustanovení § 175y občanského soudního řádu. Účelem dohody o přenechání dědictví je urychleně ukončit dědické řízení a předcházet případným sporům.

Pokud by dědici s věřiteli dohodu neuzavřeli, soud by nařídil likvidaci dědictví.

Nastane-li situace, že se po pravomocném usnesení dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům objeví další majetek po zůstaviteli, postupuje se stejně v rámci uzavřené dohody dle ustanovení § 175p odst. 2 občanského soudního řádu. Neuspokojení věřitelé se tedy můžou s dědici dohodnout, že jim bude majetek přenechán na úhradu jejich pohledávek. V momentě, kdy budou uspokojeni všichni věřitelé, kterým dědici za dluhy zůstavitele odpovídají dle § 470 občanského zákoníku, soud zbývající majetek, který už nepřipadá na úhradu pohledávek věřitelům, projedná jako dědictví a rozhodne o něm usnesením dle § 175q občanského soudního řádu.⁶¹

7.5 Potvrzení dědictví podle dědických podílů

Poslední variantou ukončení dědické řízení je potvrzení nabytí dědictví dle dědických podílů. K tomuto způsobu ukončení řízení dojde je-li dědiců více, tito dědici neuzavřeli dohodu o vypořádání dědictví a nebo jejich dohoda nebyla soudním komisařem schválena. Při

⁶⁰ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1262.

⁶¹ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1262.

dědění ze zákona je určující příbuzenský nebo obdobný vztah k zůstaviteli, přičemž důvodně lze považovat za dědice pouze příslušníka té dědické skupiny, která je v konkrétním případě povolána dle ustanovení občanského zákoníku. Pokud jde o soužití se zůstavitelem ve společné domácnosti, pak musí existovat věrohodné tvrzení o tom, že daná osoba žila se zůstavitelem ve společné domácnosti nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí a pečovala o společnou domácnost nebo byla na zůstavitele odkázána výživou. Příbuzenský vztah lze snadno prokázat prostřednictvím matričních dokladů.

Na základě ustanovení § 175q odst. 1 písm. d) občanského soudního řádu a i dle ustanovení § 483 občanského zákoníku pak soudní komisař potvrdí nabytí dědictví dle dědických podílů ať už z titulu zákona či závěti. Příslušné ustanovení občanského zákoníku používá pojem potvrzení nabytí dědictví těm, jejichž dědické právo bylo „prokázáno“. Tím je třeba chápat daný dědický titul, který svědčí dědici, který sám dědictví neodmítl a ani není dán některý ze zákonných důvodů, který by vylučoval jeho právo dědit.

Dědické podíly jsou určeny ze zákona či jsou uvedeny v závěti. Zůstavitel může v závěti určit jaké konkrétní věci nebo práva nabývá daný dědic. Podílové spoluvlastnictví vzniká ve všech ostatních případech ke každé věci, na které se dědici budou podílet dle výše svých dědických podílů. Tyto dědické podíly se vyjadřují buď zlomkem a nebo procentem a představují ideální podíl na dědictví jako celku.

Ovlivnit výši dědických podílů může například započtení a nebo dovolání se relativní neplatnosti závěti dědicem neopomenutelným. „Podle předchozí právní úpravy platné do 31. prosince 1992 v případě, že nedošlo k dohodě dědiců o vypořádání dědictví, vypořádalo dědictví svým rozhodnutím státní notářství, ve kterém samo určovalo, co který z dědiců nabývá. Při posuzování, komu má určitá věc z dědictví připadnout, se státní notářství řídilo zejména požadavkem účelného využití věci.“⁶² Současná právní úprava takovéto autoritativní rozhodnutí neumožňuje. Soudnímu komisaři dále není umožněno, aby v rozhodování o potvrzení nabytí dle dědických podílů ukládal dědicům povinnost vzájemných výplat na dědický podíl. V usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2006, pod spisovou značkou 21 CDO 427/2008 bylo vyjádřeno, že výplaty na dědický podíl není možné v usnesení tohoto typu uvést, byť by tak bylo s odkazem na závěť sepsanou zůstavitelem.⁶³

Zrušení a vypořádání vzniklého spoluvlastnictví lze jen klasickým způsobem jako u každého jiného spoluvlastnictví. Lze tak provést dohodou mezi spoluvlastníky, a nebo

⁶² SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 422.

⁶³ Podrobněji se tomuto tématu věnuje JUDr. Roman Fiala, který je soudcem Nejvyššího soudu v ČR ve svém článku Potvrzení nabytí dědictví podle dědických podílů. *AD Notam*, 2010, roč. 16, č. 1, s. 18–20.

návrhem některého ze spoluvlastníků na rozhodnutí soudu o jeho zrušení. Dle mých poznatků z praxe v notářské kanceláři dědicové využívají možnosti pravomocného ukončení dědického řízení na základě schválené dědické dohody a naopak dědictví, která končí potvrzením nabytí dědictví dle dědických podílů, je nepatrné množství.

7.6 Srovnání usnesení dle § 175q odst. 1 písm. c) a písm. d) o.s.ř. v praxi

„Zákon dává přednost vypořádání dědictví dohodou, která může odrazit vůli dědiců, přihlédnout k jejich konkrétním potřebám a vzájemným vztahům, i zabránit vytváření potenciálně neúčelného a nefunkčního spoluvlastnictví.“⁶⁴

Pouze v rámci dohody o vypořádání dědictví lze upravit dědické podíly a v podstatě se od jejich velikosti stanovené na základě závěti nebo zákona odchýlit. Může být dohodnuta například finanční výplata od jiného spoludědice a tím i zabránění sporů v rámci spoluvlastnických vztahů atd. Finanční výplata umožňuje, aby jeden z dědiců nabytí určitou věc z dědictví a vyplatil zbylým dědicům finanční částku odpovídající jejich podílu či dohodě. Na základě této dohody dědic nemusí nabýt žádný majetek, přestože mu svědčí některý z dědických titulů a dědictví neodmítl. Uzavření dědické dohody umožňuje vypořádání majetku podle potřeb dědiců. Díky dohodě o vypořádání dědictví se dá snadno zamezit vytvoření spoluvlastnictví či jiným společným právům k danému majetku a není nutno následně spoluvlastnické vztahy dalšími smlouvami případně soudním řízením.

Přestože proti usnesení o dohodě o vypořádání dědictví je přípustné podat odvolání, dědicové ve většině případů nevyužívají tohoto práva vzhledem k tomu, že dědická dohoda vyjadřuje jejich vůli ohledně převzetí konkrétního majetku.

Ukončení dědického řízení na základě potvrzení dědictví podle dědických podílů nebývá zpravidla pro dědice vhodným řešením sporů vzhledem k tomu, že obvykle následují soudní řízení týkající se zrušení a vypořádání vzniklých nevyhovujících spoluvlastnických vztahů na základě usnesení o potvrzení nabytí dědictví dle dědických podílů. Soudní řízení bývají časově a finančně pro dědice zbytečně náročná. V případech ukončení tímto typem usnesení bývá v praxi využíváno právo odvolání mnohem častěji nežli do dohody usnesení o schválení dědických dohod. Důvodem je, že dědicové nejsou spokojeni s ukončením dědického řízení podle nabytí dle dědických podílů na majetku, ohledně kterého vznikl mezi dědici spor.

⁶⁴ HOLUB, Milan a kol. *Občanský zákoník – Komentář. 1. svazek. 2. vydání.* Praha: Linde Praha, 2003, s. 724.

8 Opravné prostředky a jiné způsoby změn původního rozhodnutí

Závěrem je třeba alespoň v obecné rovině zmínit možnou nápravu výše zmíněných typů usnesení. Proti usnesením vydaným v dědickém řízení lze využít opravných prostředků řádných i mimořádných.

Mezi řádné opravné prostředky a nejčastěji využívané patří *odvolání* upravené v ustanovení § 201 a násl. občanského soudního řádu. Směřuje proti usnesení soudního komisaře. Může ho podat jen účastník řízení a to do 15 dnů ode dne doručení usnesení a tedy proti dosud ještě nepravomocnému usnesení. Výjimkou, kdy odvolání podat nelze, je v případech, které vymezuje ustanovení § 175h odst. 1 a odst. 2 občanského soudního řádu, které upravuje zastavení dědického řízení (viz kapitola 4.4). Mimo toto omezení nelze obecně podat odvolání proti odůvodnění usnesení či usnesením, kterými se upravuje vedení řízení.

Mimo řádných opravných prostředků, má subjekt právo na podání opravných prostředků mimořádných. Lze jich využít pouze ze zákonem stanovených důvodů a po právní moci usnesení. Mezi ně lze v první řadě zařadit *žaloba na obnovu řízení* (ustanovení § 228 a násl. občanského soudního řádu). Tuto žalobu lze použít v případech, kdy v původním dědickém řízení nebyl skutkový stav zjištěn správně či úplně a může tak pro účastníka přivodit příznivější rozhodnutí. Nelze ji ale využít a tak zaměňovat v momentu, kdy se objeví nový majetek po zůstaviteli, který nebyl v předchozím řízení projednán a usnesení je již pravomocné. Zde by šlo o dodatečné projednání dědictví. Tuto žalobu může opět podat pouze účastník řízení a to do tří měsíců od doby, kdy se o důvodu obnovy dozvěděl či jej mohl uplatnit. Krajní možnost je do tří let od právní moci napadeného usnesení.

Dalším mimořádným opravným prostředkem je *žaloba pro zmatečnost*, která je upravená v ustanovení § 228 a násl. občanského soudního řádu. Ta má své uplatnění v případech, kdy došlo k závažným procesněprávním nedostatkům řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a bylo již vydáno pravomocné usnesení. Jde o případy, kdy se soud v původním řízení dopustil závažných procesních pochybení. Příkladem by mohl být nedostatek procesní způsobilosti účastníka, ve věci rozhodoval soud, který k tomu neměl pravomoc atd. Lhůta pro podání žaloby pro zmatečnost činí tři měsíce od doručení napadeného rozhodnutí dle ustanovení § 234 odst. 1 občanského soudního řádu. Nejpozději lze žalobu pro zmatečnost podat do tří let od právní moci napadeného rozhodnutí dle ustanovení § 234 odst. 2 a 3 občanského soudního řádu.

Konečně posledním mimořádným opravným prostředkem je *dovolání*, které je upraveno v ustanovení § 236 a násl. občanského soudního řádu. Podmínkou pro podání dovolání je rozhodnutí odvolacího soudu, proti kterému směřuje. Účastník musí být zastoupen advokátem a dovolání může být podáno pouze z důvodů taxativně vymezených zákonem. Lhůta pro podání dovolání činí dva měsíce ode dne doručení rozhodnutí odvolacího soudu. Rozhodnutí o takovém dovolání pak činí Nejvyšší soud ČR.

Mimo všechny tyto prostředky nápravy usnesení existují i opravné prostředky pro dědické řízení typické. Jde o dodatečné projednání dědictví, dodatečné rozhodnutí o dalším majetku, který patří do společného jmění manželů zůstavitele a pozůstalého manžela podle ustanovení § 175l odst. 2 občanského soudního řádu a v neposlední řadě i oprava usnesení o určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví, popřípadě výše jeho předlužení, na základě nových skutečností, které vyšly najevo před pravomocným skončením dědického řízení dle ustanovení § 175o odst. 2 občanského soudního řádu. „Významným prostředkem nápravy je i žaloba oprávněného dědice podle § 485 občanského zákoníku (na rozdíl od předchozích institutů se však uplatňuje mimo dědické řízení, a to až po právní moci usnesení, kterým bylo řízení o dědictví skončeno).“⁶⁵

8.1 Dodatečné projednání dědictví

Dodatečné projednání dědictví má svou funkci v dědickém právu v případě, že v předchozím dědickém řízení nebyl projednán veškerý majetek po zůstaviteli. V praxi dochází k dodatečnému projednání dědictví poměrně běžně. Častým důvodem bývá, že účastníci původního řízení nebyli plně informováni o veškerém majetku, který zůstavitel před smrtí vlastnil, a proto daný majetek nemohli uvést již v předchozím řízení. Není podmínkou, aby další objevený majetek nutně oznamovali účastníci řízení. Častými případy, kdy je dodatečné projednání dědictví vyvoláno jinými osobami než dědici jsou dodatečná projednání dědictví vyvolaná právníckými osobami. Tyto právnícké osoby často nahlašují k dodatečnému projednání dědictví nemovitý majetek zůstavitele například z důvodů odkoupení tohoto nemovitého majetku od dědiců pro potřeby výstavby silnic a dálnic a stavebních řízení.⁶⁶

Dodatečně lze projednat i přihlášenou pohledávku věřitele po zůstaviteli za podmínky, že zde jsou i další aktiva nutná k projednání. V momentě, kdyby se po pravomocném usnesení

⁶⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Dědictví a dědické právo*. 1. vydání. Brno: Computer press, 2007, s. 203.

⁶⁶ Tato situace může nastat například v momentě, kdy právnícká osoba vykupuje nemovitost za účelem výstavby dálnice a zjistí, že vlastníkem nemovitosti, která je předmětem výkupu je zůstavitel. Na základě toho podá návrh na dodatečné projednání dědictví, aby mohl po té odkoupit nemovitost od dědice zůstavitele.

soudu, kterým se ukončilo dědické řízení, objevil další dluh zůstavitele, dodatečné projednání dědictví by se neprovádělo, stanovuje tak ustanovení § 175x občanského soudního řádu. Samo dodatečné projednání řízení se řídí určitými zásadami, které v podstatné části vytváří judikatura. Mezi zásady lze zařadit, že nelze odchýlně posuzovat od předchozího řízení osobu dědice a s tím spojenou otázku platnosti závěti, vydědění atd.⁶⁷ Dále se dodatečné dědické řízení nemůže znovu týkat majetku, který byl již projednán v předchozím řízení. Z judikatury dále vyplývá, že i na nově objevený majetek se vztahuje prohlášení o odmítnutí či neodmítnutí dědictví.⁶⁸

Zahájit tento typ řízení lze na návrh nebo bez návrhu. Soud zahajuje řízení sám, jakmile se dozví o majetku zůstavitele, který nebyl v předchozím řízení projednán. Lhůta pro podání návrhu na projednání nového majetku není stanovena.

„Účastníky řízení při dodatečném projednání dědictví jsou ti dědici, kteří jimi byli v původním řízení, popřípadě jejich právní nástupci, má-li zemřelý nebo zaniklý dědic více právních nástupců, mají tito nástupci v řízení postavení tzv. nerozlučných společníků.“⁶⁹ Pokud byli dědici v předchozím řízení zastoupeni na základě plné moci, plnou moc by museli znovu udělit, protože plná moc končila pravomocným usnesením předchozího řízení.

Průběh dodatečného projednání dědictví je velmi podobný průběhu dědického řízení, pouze odpadají úkony, které již není třeba opakovat jako např. zjišťování dědiců. Opatřují se podklady k nově zjištěnému majetku, doplní se soupis aktiv případně i pasiv dědictví a vydá usnesení dle ustanovení § 175q odst. 1. ve kterém uvede, kdo nově zjištěný majetek nabyt. „Řízení o dodatečném projednání dědictví však může být ukončeno, aniž by k projednání vůbec došlo, zjistí-li se v průběhu řízení, že k takovému projednání není důvod (především tehdy, neprokáže-li se, že majetek, který má být projednán, patří zůstaviteli nebo je-li tato otázka mezi účastníky sporná a podle § 175k odst. 3 občanského soudního řádu nelze k takovému majetku přihlížet). V takovém případě soud buď zamítne návrh na dodatečné projednání dědictví (bylo-li zahájeno na návrh) nebo řízení o dodatečném projednání dědictví zastaví (bylo-li řízení zahájeno usnesením soudu na základě podnětu).“⁷⁰

„Podle § 175x občanského soudního řádu se postupuje jen tehdy, jestliže zůstavitel zemřel po 1. 1. 1993. Zemřel-li zůstavitel před tímto datem, postupuje se při dodatečném projednání dědictví nejen podle hmotněprávních předpisů, ale také podle procesní úpravy

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 1131/2003.

⁶⁸ Sbírka rozhodnutí Nejvyššího soudu 37/1974, sp. zn. 4 Cz 87/72.

⁶⁹ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1289.

⁷⁰ MIKEŠ, Jiří, MUŽIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2005, s. 267–268.

účinné v době smrti. Postavení notáře však v těchto řízeních již bude vycházet z úpravy účinné od 1. 7. 2009.“⁷¹

8.2 Oprava usnesení o určení obvyklé ceny dle ustanovení § 175o odst. 2 o.s.ř.

Řada odborných publikací, z kterých jsem čerpala, řadí mezi opravné prostředky a jiné prostředky nápravy usnesení, které jsou specifické pro dědické řízení i opravu usnesení o určení obvyklé ceny dle § 175o odst. 2 občanského soudního řádu. Z tohoto důvodu zařazuji tento způsob opravy usnesení do osmé kapitoly mezi opravné prostředky a jiné způsoby změn původního rozhodnutí, i když se nejedná o usnesení, kterým se končí celé dědické řízení, ale řeší jen jeho část, týkající se majetku patřícího do dědictví z hlediska určení jeho obvyklé ceny na základě soupisu aktiv a pasiv dědictví. Nejprve považuji za vhodné přiblížit postup, který předchází vydání usnesení o určení obvyklé ceny.

Soudní komisař prvotně provede dle ustanovení § 175m občanského soudního řádu soupis aktiv a pasiv na podkladě zjištění zůstavitelova majetku a výše dluhů z výsledků předběžného šetření. Skutkový stav rozhodný pro zjištění zůstavitelova majetku je určující ke dni smrti zůstavitele. „Výjimečně lze přihlédnout k okolnostem, které nestaly po smrti zůstavitele. Tak je tomu např. tehdy, byla-li věc patřící do dědictví během dědického řízení prodána, neboť ji nebylo možné uschovat bez nebezpečí škody nebo nepoměrných nákladů.“⁷² Dle tohoto soupisu aktiv a pasiv dědictví soudní komisař vydá usnesení, v němž určí obvyklou cenu majetku, výši dluhů a čistou hodnotu dědictví, případně jeho předlužení na základě ustanovení § 175o občanského soudního řádu. Pojmem obvyklé ceny majetku je třeba rozumět cenu, za kterou by bylo možno v době smrti zůstavitele tento majetek prodat popřípadě jiným způsobem zpeněžit. „Obvyklou cenu věcí patřících do dědictví soud zjišťuje pomocí odhadu provedeného znalcem, nejde-li o věci, na jejichž ceně se účastníci shodnou a jejich odhad není zjevně nepřiměřený hodnotě věcí, nebo nejde-li o věci, jejichž cenu lze zjistit způsobem méně nákladným (např. u nemovitostí sdělením realitní kanceláře).“⁷³

V druhém odstavci výše zmíněného ustanovení je stanovena možnost změny tohoto usnesení, v případě že vyjdou najevo nové skutečnosti, které vyžadují změnu usnesení o určení obvyklé ceny. Příkladem nových skutečností může být jakýkoliv majetek i dluh, ke

⁷¹ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C.H.BECK, 2009, s. 1288.

⁷² DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C.H.BECK, 2009, s. 1248.

⁷³ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1257.

kterému nebylo přihlédnuto. Judikatura uvádí, že změnu určení obvyklé ceny v usnesení lze opravit usnesením novým, ale pouze a jedinečně za předpokladu nově vzniklých skutečností a ne na základě jiného podnětu.⁷⁴ Jiná judikatura ale uvádí, že lze opravu usnesení dle ustanovení § 175o odst. 2 provést i v případě, že soudní komisař zjistí, že některou věc která byla v soupisu aktiv dědictví zůstavitel ke dni úmrtí nevlastnil.⁷⁵ Pokud dědické řízení ještě nebylo pravomocně skončeno, soudní komisař na základě ustanovení § 175o odst. 2 občanského soudního řádu provede potřebnou opravu vydaného usnesení usnesením novým.

Opravu usnesení o určení obvyklé ceny lze provést i když už nabylo právní moci. Pokud se nové skutečnosti pro určení obvyklé ceny majetku zjistí až při odvolání proti usnesení vydaného dle ustanovení § 175q občanského soudního řádu, kterým se končí dědické řízení, odvolací soud usnesení zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení s tím, aby provedl opravu usnesení vydaného na základě ustanovení § 175o odst. 1.⁷⁶

8.3 Žaloba oprávněného dědice

Podstatným zásahem do nabytí dědictví podle ustanovení § 175q občanského soudního řádu je žaloba oprávněného dědice, která je upravena v ustanovení § 485 až § 487 občanského zákoníku. „Dědická žaloba je zvláštním prostředkem k ochraně subjektivního dědického práva, který přichází do úvahy teprve po projednání dědictví. Spočívá v požadavku oprávněného dědice na vydání toho, co v rámci projednání dědictví získala a drží místo něho jiná osoba, tzv. nepravý dědic.“⁷⁷ Za nepravého dědice je považována osoba, která podle rozhodnutí o dědictví nabyla majetek zůstavitele, ačkoliv podle dědického práva jej neměla nabýt buď vůbec, nebo v takovém rozsahu, v jakém jej nabyla.⁷⁸ Příkladem nabytí dědictví dědicem nepravým může být, kdy v rámci zjišťování okruhu dědiců se soudní komisař nedozvěděl, že je i jiných dědiců než těch, se kterými jedná. Další situací je, pokud by se objevila nová závěť, ve které jsou uvedeni jiní dědici, nebo se přihlásil dědic neznámý a jiné.

Lhůta pro podání žaloby činí tři roky od právní moci rozhodnutí, kterým bylo dědické řízení skončeno dle ustanovení § 175s občanského soudního řádu a dle ustanovení § 105 občanského zákoníku.

Žalobu o vydání majetku z dědictví a tedy aktivní legitimaci k jejímu podání má jen ten, kdo nebyl účastníkem řízení o dědictví a je oprávněným dědicem.⁷⁹ Z této definice tedy

⁷⁴ Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek 56/1966, Městský soud v Praze sp. zn. 11 Co 659/65.

⁷⁵ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 17 Co 234/2001.

⁷⁶ Sbírka rozhodnutí a stanovisek 33/1976 v Ústí nad Labem sp. zn. 5 Co 15/74.

⁷⁷ NĚMCOVÁ, Jitka. Ochrana oprávněného dědice. *Ad Notam*, 2003, č. 4, s. 79.

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 10. 2001 sp. zn. 22 Cdo 1206/2001.

⁷⁹ Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 44/86.

vyplývá, že žalobu oprávněného dědice nemůže podat ten dědic, který v důsledku dědické dohody nabyt méně, než mu některý z dědických titulů přiznává, jelikož byl účastníkem předchozího dědického řízení. Za oprávněného dědice nelze také považovat toho, kdo dědictví odmítl dle ustanovení § 463 občanského zákoníku, popřípadě kdo byl vyděděn či je nezpůsobilý dědit dle ustanovení § 469 občanského zákoníku atd. Aktivně legitimován může být také např. spoludědic, jestliže ten, kdo dědictví již nabyt, dědí vedle oprávněného dědice. Žalobce musí dokazovat právní titul, který mu přiznává právo být dědicem (např. po projednání dědictví se objeví závěť zůstavitele).⁸⁰

Pasivní legitimaci má nepravý dědic, proti kterému je nárokováno vydání dědictví. Musí mu být dokázán nedostatek dědického titulu, na základě kterého nabyt dědictví. Nepravým dědicem může být i stát dle ustanovení § 487 občanského zákoníku.

Oprávněný dědic se může dožadovat vydání majetku na nepravém dědici dle zásad o bezdůvodném obohacení, jak stanovuje § 485 odst. 1 občanského zákoníku. Předmětem vydání je vše, co nepravý dědic nabyt na úkor dědice oprávněného a to především v podobě v jaké nabyt dědictví nepravý dědic. Pokud by vydání dědictví ve své původní podobě nebylo možné, pak oprávněnému dědici náleží peněžitá náhrada.

Druhý odstavec výše zmíněného ustanovení rozlišuje nepravého dědice, který nabyt dědictví v dobré víře (tj. že byl v domněnání, že mu dědictví patří – jako oprávněný držitel) má pak vůči oprávněnému dědici nárok na nahrazení nákladů, které na majetek z dědictví vynaložil a náleží mu i užitky z dědictví. V opačném případě, není-li v dobré víře (tj. pokud věděl nebo mohl vědět, že je oprávněným dědicem někdo jiný) má na oprávněném dědici pouze právo na náhradu nutných nákladů spojených s dědictvím a zároveň má povinnost vydat užitky z dědictví. Nepravý dědic v dobré víře tuto dobrou víru pozbývá v momentě, kdy mu byla doručena žaloba oprávněného dědice. Tímto okamžikem totiž ztrácí jeden ze znaků oprávněného držitele a to domněnání, že mu dědictví patří.

Dědictví může být vydáno dobrovolně na základě dohody mezi oprávněným a nepravým dědicem. „Týká-li se tato dohoda movitých věcí, není k tomu zapotřebí zvláštní formy. V případě vydání nemovitosti oprávněnému dědici, muselo by se tak stát dohodou o vydávání nemovitosti, které by musela mít písemnou formu a podléhala by vkladu do katastru nemovitostí.“⁸¹ Pokud by nedošlo k dobrovolnému vydání dědictví, pak by se oprávněný dědic mohl domáhat vydání dědictví žalobou na vydání dědictví (*hereditatis petitio*). „Vzhledem k tomu, že dědická žaloba podle § 485 občanského zákoníku je žalobou na plnění

⁸⁰ Blíže NĚMCOVÁ, Jitka. Ochrana oprávněného dědice. *Ad Notam*, 2003, č. 4, s. 79.

⁸¹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání*. Praha: Linde, 2008, s. 1375.

dle § 80 písm. b) občanského soudního řádu, musí si soud předpoklady činící žalobce oprávněným dědicem vyřešit jako otázku předběžnou dle § 135 odst. 2 občanského soudního řádu.⁸² Oprávněný dědic podává žalobu k místně příslušnému obecnému okresnímu soudu žalovaného.

Pokud je žalobě vyhověno, stává se žalobce se zpětným účinkem ke dni úmrtí zůstavitele jeho právním nástupcem a dochází k odstranění původní domněnky o nabyvateli dědictví.

8.4 Zrušení usnesení o dědictví dle § 175w o.s.ř.

„Situace, kterou řeší toto ustanovení, bude v praxi výjimečná. Může nastat v důsledku zahájení (a ukončení) dědického řízení na základě nedostatečně spolehlivého oznámení o úmrtí, záměnou osob nebo nejspíše objevením nezvěstné osoby, která byla prohlášena za mrtvou.“⁸³ V případě, kdy se dodatečně zjistí, že zůstavitel žije, nebo pokud bylo zrušeno jeho prohlášení za mrtvého na základě ustanovení § 199 odst. 1 občanského soudního řádu, soud je povinen zrušit usnesení o dědictví, které bylo vydáno podle ustanovení § 175p (schválení dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům) a 175q (usnesení o dědictví) občanského soudního řádu. Na tuto situaci zákonodárci myslí v ustanovení § 175w občanského soudního řádu. Na základě uvedeného ustanovení soud i bez návrhu zruší pravomocné usnesení o dědictví. Pokud by ale dědické řízení nebylo ještě usnesením pravomocně skončeno, soudní komisař je povinen dědické řízení zastavit (viz 7.1).

„Jestliže však byla nařízena likvidace dědictví, zůstávají její účinky zachovány, i když se ukáže, že zůstavitel žije, nebo bylo-li zrušeno jeho prohlášení za mrtvého. To platí ovšem jen tehdy, byla-li likvidace majetku pravomocně skončena. Postupem podle § 175w občanského soudního řádu nelze zrušit ani usnesení vydané podle § 175h odst. 2 občanského soudního řádu.“⁸⁴

Domnělý zůstavitel se jako vlastník může domáhat vydání svých věcí žalobou dle § 126 odst. 1 občanského zákoníku na tom, kdo tyto věci neprávem zadržuje, resp. domáhat se vydání bezdůvodného obohacení na tom, kdo takto získal majetkový prospěch plněním z právního důvodu, který odpadl dle § 451 a násl. občanského zákoníku. Věci musí být vydány i s plody a užitky, pokud by je však žalovaný držel jako oprávněný držitel, náleží mu plody a užitky po dobu oprávněný držby dle § 130 odst. 2 občanského zákoníku. V případě,

⁸² MIKEŠ, Jiří, MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2005, s. 116.

⁸³ ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde, 2009. s. 548.

⁸⁴ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*, 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 1287.

že nemá ten, kdo věc držel u sebe, lze se domáhat jen náhrady škody. Mezitím však může domnělý nabyvatel tohoto majetku vydržet vlastnické právo k takovým věcem dle § 134 občanského zákoníku a právo na vydání bezdůvodného obohacení může být promlčeno dle § 107 občanského zákoníku.⁸⁵

„Došlo-li ke zrušení usnesení o dědictví, je třeba pravomocné usnesení podle § 175w doručit také příslušnému katastrálnímu úřadu, jestliže se zrušené usnesení o dědictví týkalo věcných práv k nemovitosti, a uvědomit o tom všechny, vůči nimž byly provedeny úkony v rámci realizace dědictví. Postupuje se přitom analogicky podle § 175s občanského soudního řádu a dochází tak k obnově zůstavitelových práv“⁸⁶

Usnesení podle ustanovení § 175w občanského soudního řádu je po novelizaci § 38 odst. 2 občanského soudního řádu provedené zákonem č. 7/2009Sb. jednou z mála výjimek, kdy nemůže rozhodnout pověřený soudní komisař.⁸⁷

⁸⁵ Blíže ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek*. 1. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 536

⁸⁶ BÍLEK, Jiří a kolektiv. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vydání. Praha: C. H. BECK, 2010, s. 915.

⁸⁷ ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde, 2009. s. 548.

9 Závěr

Záměrem mé diplomové práce bylo především přiblížit samotnou úpravu dědického řízení s tím, že jsem se snažila zaměřit na jednotlivá usnesení, jimiž se ukončuje dědické řízení. Dědické právo je nedílnou součástí občanského práva hmotného a zároveň práva procesního. Podmínky, náležitosti a předpoklady pro fungování práva procesního stanovuje právo hmotné. Samotná úprava dědického práva je velmi obsáhlá a je jí věnována část sedmá v občanském zákoníku a část třetí v hlavě páté občanského soudního řádu. Celá tato diplomová práce věnuje svou pozornost dědickému řízení především z úhlu pohledu úpravy procesní a věnuje se aktuální problematice dědického řízení.

Dědické řízení je řízením obligatorním, tedy lze je zahájit i bez návrhu usnesením o zahájení řízení. Řadí se mezi řízení nalézací, nesporná. Zásadním znakem pro dědické řízení je ingerence státu, která je důležitá pro úpravu přechodu práv a povinností ze zůstavitele na dědice. Samotné dědické řízení se rozpadá do dvou fází a to do předběžného řízení a vlastního projednání řízení. Obecně mezi zákonné předpoklady dědění patří smrt zůstavitele, existence majetku tvořícího dědictví po zůstaviteli (procesní právo počítá i se situací, kdy zůstavitel nezanechal majetek a dědické řízení zastaví), dědický titul a přijetí dědictví dědicem, který je způsobilý nabýt dědictví a zároveň není platně vyděděn. Všechny tyto předpoklady z hlediska hmotněprávního mají význam v odvětví procesním. Okamžikem smrti zůstavitele příslušné orgány oznamují tuto právní událost příslušnému soudu pro projednání dědictví. Ten pověří soudního komisaře, jehož povinností je zjistit okruh dědiců a dědický titul, který dědicům svědčí a na základě kterého i soudní komisař s dědici jedná jako s účastníky dědického řízení. Zároveň zjišťuje i majetek zůstavitele a některé další skutečnosti rozhodné pro vydání usnesení o ukončení dědického řízení. Dědické řízení tedy sleduje dvojí cíl a to zjištění právních nástupců zůstavitele a zjištění majetku a dluhů zůstavitele. Role notáře jako soudního komisaře v dědickém řízení je nenahraditelná. Poslední významnou novelou občanského soudního řádu byla jeho role ještě více posílena a to především novelou ustanovení § 38 občanského soudního řádu.

Práce je rozdělena do jedenácti kapitol. První kapitola je úvodem práce. Druhá kapitola obsahuje obecnou charakteristiku dědického řízení. Podkapitoly jsou zaměřeny spíše na teorii o dědickém právu a to především na jeho zásady a funkce.

Třetí kapitola je věnována srovnání původní již neplatné úpravy dědického řízení a stavu před souhrnnou novelou občanského soudního řádu a úpravou aktuální po novele.

Zaměřuji se zde především na pozitiva a negativa, které tato novela přinesla a na kolik splnila očekávání odborné i laické veřejnosti.

Nejen teoreticky ale i z běžné praxe je pak věnována pozornost a stručně charakterizovány jednotlivé fáze dědického řízení a přehled průběhu dědického řízení až po jeho rozhodnutí ve věci v kapitole čtvrté.

V páté kapitole této diplomové práce nalezneme vymezení a charakteristiku účastníků dědického řízení. Zahrnuje jednotlivá práva a povinnosti účastníků v dědickém řízení a především charakteristiku účastníků, v případech, které mohou v praxi nastat.

Šestá kapitola obecně vymezuje rozhodnutí o ukončení dědického řízení, které má podobu usnesení. Nejprve se v ní zaměřuji na povahu usnesení z teoretického hlediska v porovnání s názory jednotlivých odborníků. Dále se zabývám obecnými náležitostmi usnesení, pravidly a podmínkami pro doručování jak usnesení tak i dalších písemností.

Následující, sedmá kapitola je nejobsáhlejší a je zaměřena na jednotlivé způsoby ukončení dědického řízení a každému způsobu ukončení dědického řízení je věnována samostatná podkapitola. První z podkapitol se zabývá zastavením dědického řízení a to pro případ že zůstavitel nezanechal žádný majetek a nebo zanechal majetek nepatrné hodnoty. Druhá a třetí podkapitola řeší situaci, kdy dědické řízení končí usnesením o potvrzení nabytí dědictví jednomu dědici a usnesením o potvrzení dědictví státu. Náplní těchto podkapitol jsou především podmínky, kdy nastane situace pro vydání tohoto rozhodnutí a pozornost je věnována možnosti vydat toto usnesení i bez nařízení jednání.

Předposlední podkapitola zahrnuje schválení dědické dohody soudem. Podstatné bylo charakterizovat předpoklady pro schválení dohody soudem, zároveň se zde věnuji posuzování zájmů nezletilých dědiců v rámci dohody o vypořádání dědictví. Jelikož patří mezi osoby, které nemají plnou způsobilost k právním úkonům, je třeba dbát na ochranu jejich zájmů. Zmiňuji i dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům, podmínky pro konvokaci věřitelů a důsledky uzavření takové dohody.

Poslední možností jak ukončit dědické řízení je usnesení o potvrzení nabytí dědictví podle dědických podílů. Tomuto tématu je věnována poslední podkapitola, ve které dále ještě porovnávám dědickou dohodu s nabytím dědictví dle dědických podílů a srovnávám výhody a nevýhody těchto způsobů ukončení dědického řízení v praxi.

V osmé kapitole jsem se věnovala opravným prostředkům, které je možné podat proti výše uvedeným usnesením. Podrobně jsem charakterizovala dodatečné projednání dědictví a opravu usnesení o určení obvyklé ceny, dále žalobu oprávněného dědice a případ, kdy dojde ke zrušení usnesení o dědictví, objeví-li se domnělý zůstavitel živ.

Devátá kapitola je pak věnována závěru a shrnutí celé práce. Kapitola desátá obsahuje přílohy, kterými jsou jednotlivé způsoby ukončení dědického řízení a konečně kapitola jedenáctá obsahuje veškeré použité prameny.

Ve své diplomové práci jsem se především snažila zaměřit na jednotlivá usnesení, kterými se končí dědické řízení. Rozhodující pro podobu usnesení o ukončení dědického řízení je především, zda zůstavitel zanechal majetek, dědice, případně kolik dědiců, vzájemné vztahy mezi těmito dědici a dědický titul. Podstatné je v předběžném řízení zjistit všechny výše zmíněné skutečnosti, protože se o jeho výsledky konečné usnesení o ukončení dědického řízení opírá.

Prvotně je rozhodující, zda-li zůstavitel zanechal majetek a jaké hodnoty. V případě, že by zanechal majetek hodnoty nepatrné nebo nezanechal žádný majetek, dědické řízení se zastaví dle § 175h občanského soudního řádu. Pokud zůstavitel zanechal majetek, přistupuje se k rozhodnutí o dědictví některým způsobem uvedeným v § 175q občanského soudního řádu. Dědictví poté nabývají dědici, je-li jich, na základě dědických titulů, které byly v průběhu dědického řízení zjištěny. Zákon počítá i s možností, že zůstavitel nezanechal dědice a majetek tak připadá státu jako tzv. odúmrt'. Specifickým případem je situace, je-li dědictví předluženo (tj. pasiva dědictví jsou vyšší než aktiva). Po pravomocném vydání usnesení o předlužení dědictví se rozhoduje, zda-li bude dědictví přenecháno věřitelům dle § 175p občanského soudního řádu a nebo zda-li dojde k likvidaci dědictví dle § 175t občanského soudního řádu. V celém dědickém řízení je podstatná role notáře, který řízení vede a závěrem i jménem soudu vydává usnesení o ukončení dědického řízení.

Analýzou jednotlivých způsobů, kterými se dědické řízení končí, jsem definovala problematiku jednotlivých usnesení, výjimky a předpoklady pro jejich vydání.

Pro rozebírání procesní úpravy dědického řízení je prioritní znát podrobně úpravu hmotněprávní. Právě občanský zákoník stanovuje základní pravidla, dle kterých se dědické řízení řídí. Jsou ale dle mého názoru příliš striktní. I když se v dnešní době velmi rozmáhá právo sepsat závěť a vyřešit tak, jak bude naloženo s majetkem pro případ smrti, často ale lidé se skutečností, že mohou zemřít poměrně předčasně, nepočítají. Dědické skupiny máme v našem právním řádu pouze čtyři a nezahrnují až tak příliš velkou skupinu lidí. Může se pak často stát, že zůstavitel nezanechal závěť a zároveň ani žádnou z osob v dědických skupinách uvedených a veškerý jeho majetek poté připadne státu, což není zpravidla vůlí zůstavitele. V jiných právních úpravách ve světě je poměrně větší rozsah dědických skupin. Například v egyptské úpravě jsou dědické skupiny dokonce rozdělené i dle náboženství. Domnívám se tedy, že by možnou změnou úpravy, která se týká dědického práva, mohlo být rozšíření

dědických skupin (alespoň o bratrance a sestřenice, kteří jsou v poměrně úzkém rodinném kruhu). Zároveň by za života mohly být uzavírány dědické dohody mezi budoucími dědici a budoucím zůstavitelem, dají-li se tak kostrbatě nazvat. Výhodou takových dohod by především bylo jejich mnohem snadnější uzavírání, vzhledem k tomu, že by dědická dohoda vyjadřovala oboustrannou vůli jak budoucích dědiců tak zůstavitele. Vše by vedlo k urychlení řízení, protože by pak nedocházelo k tak častým sporům mezi dědici a i případným odvoláním proti usnesení o ukončení dědického řízení.

Dle mého názoru procesní úprava plní řádně svůj účel. Posílením notářů jako soudních komisařů poslední velmi významnou novelou občanského soudního řádu, došlo k jistému urychlení dědického řízení a splnila i svůj účel odbřemenění soudů. Zdlouhavou částí dědického řízení je dle mne zjišťování aktiv a pasiv dědictví. Především z toho důvodů, že soudní komisař podává dotazy na jednotlivé instituty a čeká na jejich vyjádření o stavech účtu, stavebních spoření a penzijních fondů, přeplatků energií, nedoplatky důchodů a sociálních zabezpečení, pojišťoven atd. V tomto směru bych přemýšlela nad odlišnější úpravou, než je doposud. Obsah aktiv a pasiv zůstavitele je mnohdy natolik obsáhlý, že spolupráce mezi soudním komisařem a jednotlivými ústavy a institucemi není snadno a především rychle dosažitelná. Právě toto šetření nejvíce zdržuje ukončení dědického řízení a mnohdy se nepodaří zahrnout veškerý majetek zůstavitele, což vede k zahájení dodatečného projednání dědictví.

Závěrem bych se zmínila o návrhu nového občanského zákoníku se zaměřením na dědickou část. Chystaná úprava by měla značně rozšířit testovací volnost zůstavitele, připouštěla by další formy závěti a rozšiřovala by okruh dědiců ze zákona. Příkladem rozšíření závětí je závěť pořízená v bezprostředním ohrožení života před starostou obce či jinou pověřenou osobou, před kapitánem letadla atd. Nynější právní úprava připouští pouze tři formy závěti (závěť sepsanou vlastní rukou, jinak než vlastní rukou a závěť v podobě notářského zápisu) a stanovuje pro ně poměrně striktní pravidla. Novější formy závěti naopak připouští značné úlevy a myslí na situace, kdy nelze pořídit závěť tradiční formou.

Dědických skupin by mělo být v nové právní úpravě pět. Do páté skupiny zařazuje chystaná právní úprava prarodiče rodičů tj. praprarodiče zůstavitele. V jiných diskuzích (především na mnohých internetových stránkách) nad tématem nového občanského zákoníku se uvádí, že by dědických skupin mělo být šest a kromě praprarodičů by v nich měli být zařazeni i sestřenice a bratřenci. Zákonodárce se rozšířením skupin snaží co nejvíce zachovat majetek v soukromém sektoru a co nejvíce omezit přechod zůstavitelova majetku na stát jako tzv. odúmrt'.

Velkým zásahem by mohla být i dědická smlouva jako další dědický titul, kterou by uzavíral zůstavitel a jakýkoliv další subjekt a to buď bezúplatně nebo za úplatu, či jiný majetkový prospěch, který bude zůstaviteli poskytnut za jeho života. „Jelikož je dědická smlouva dvoustranným právním jednáním, není možné ji jednostranně zrušit, což dává předpokládaným dědicům vyšší jistotu, že se skutečně jednou stanou vlastníky. Nicméně dědická smlouva nijak neomezuje zůstavitele v nakládání s majetkem za jeho života.“⁸⁸

Význam z procesního hlediska by byl především v postupu zjišťování dědických titulů s tím, že přednostním titulem by byla dědická smlouva. Všechny zmíněné úpravy by mohly vést k mnohem rychlejšímu ukončení dědického řízení především díky dědickým smlouvám. Domnívám se, že navrhovaná úprava by mohla přinést snad i menší počet odvolání proti usnesení o ukončení dědického řízení, z důvodu toho, že by byl majetek smluvně vyřešen dle jejich přání a dohadů.⁸⁹ Otázkou je jak moc složité bude v předběžném dědickém řízení dohledávat dědickou smlouvu či závěti porízené v bezprostředním ohrožení života. Je třeba vyřešit procesní postupy a požadavky z hlediska hmotněprávního na zmíněné dědické tituly, aby poté v dědickém řízení nebylo snadné napadnout tyto tituly pro nepravost aj., zejména zákonnými dědici, kterým by nesvědčil přednostní titul. Bude dle mého názoru podstatné novelizovat i občanský soudní řád a notářský řád, aby jednotlivé procesní postupy mohly přiměřeně reagovat na novou úpravu občanského zákoníku.

Na základě poznatků při psaní mé diplomové práce, považuji dědické řízení za nedílnou součást každodenního práva, s kterým se každý z nás minimálně jednou setká. Z tohoto důvodu, bylo dědické právo konkrétně dědické řízení mou volbou tématu diplomové práce.

⁸⁸ Dědická smlouva. Obcanskyzakonik.cz, cit. 1.října 2010. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/dediccka-smlouva.html>.

⁸⁹ Blíže komentáře k jednotlivým ustanovením v části sedmé ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání.* Praha: Linde, 2008.

10 Přílohy

Všechny osobní údaje a spisové značky uvedené v této kapitole jsou smyšlené.

10.1 Příloha č. 1: Zastavení dědického řízení dle § 175h odst. 2 o.s.ř.

39 D 777/2010 -12

Usnesení

Okresní soud v Hradci Králové rozhodl JUDr. Alenou Novákovou, notářkou se sídlem v Hradci Králové, s notářskou kanceláří na adrese Hradec Králové, Novákova 11, PSČ 500 02 pověřenou Okresním soudem v Hradci Králové jako soudní komisařkou k provedení úkonů v řízení o dědictví po **Libuši Švestkové**, r.č. 496008/126, posledně bytem Hradec Králové, Švestkova 1240, zemřelé dne 18. 6. 2010 bez zanechání závěti, konaném za účasti vypravitelky pohřbu – **Marie Hruškové**, r.č. 505418/010, bytem Hradec Králové, Hruškova 15, PSČ 500 12 takto:

I. Z a s t a v u j e

řízení pro nepatrný majetek zůstavitelky sestávající se pouze z bezcenného ošacení zůstavitelky, pohledávky zůstavitelky za Domovem důchodců Hradec Králové, se sídlem Hradec Králové, Švestkova 1240, PSČ 500 08 z titulu přeplatku za ubytování a stravu za 6/2010 ve výši 2.438,--Kč, finanční hotovosti nalezené, uložené v Domově důchodců Hradec Králové, se sídlem Hradec Králové, Švestkova 1240, PSČ 500 08 ve výši 200,-- Kč a tento majetek vydává vypravitelce pohřbu – pozůstalé sestře Marii Hruškové.

II. U r č u j e n á k l a d y ř í z e n í

- a) odměnu soudní komisařky JUDr. Aleny Novákové, notářky v Hradci Králové, pověřené provedením úkonů v tomto řízení, částkou400,-- Kč
- b) hotové výdaje notářky částkou130,-- Kč
- c) částku odpovídající dani z přidané hodnoty106,-- Kč

III. Odměnu, hotové výdaje a částku odpovídající dani z přidané hodnoty **j e p o v i n n a** notářce uhradit Česká republika prostřednictvím Okresního soudu v Hradci Králové, a to do tří dnů ode dne právní moci tohoto usnesení.

IV. Účastnice řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Ve shora uvedené právní věci zůstavitelka zanechala majetek nepatrné hodnoty, a proto soud řízení zastavil dle ust. § 175h odst. 2 o.s.ř.

Odměna soudní komisařky byla určena dle § 11 vyhl. MS ČR č. 196/2001 Sb. Hotové výdaje notářky spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat v Centrální evidenci závětí a evidence listin. Odměna soudní komisařky a její hotové výdaje byly navýšeny o částku odpovídající dani z přidané hodnoty.

Osvědčení o registraci notářky-soudní komisařky JUDr. Aleny Novákové k dani z přidané hodnoty u Finančního úřadu v Hradci Králové je vedeno u Okresního soudu v Hradci Králové pod správní spisovou značkou Spr 1310/2004.

Odměnu, hotové výdaje a částku odpovídající dani z přidané hodnoty hradí ve smyslu ustanovení § 140 odst. 3 o.s.ř. stát.

Účastnice řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 146 odst. 1 písmeno c) o.s.ř.

P o u č e n í : Proti usnesení není odvolání přípustné.

V Hradci Králové dne

JUDr. Alena Nováková
soudní komisařka

L.S.

Za správnost vyhotovení:

10.2 Příloha č. 2: Doručenka o přijetí usnesení

DORUČENKA O PŘIJETÍ

Adresát: JUDr. Alena Nováková, notářka

Notářka jako soudní komisařka: JUDr. Alena Nováková

Doručovaná písemnost: Dědické usnesení č.j. 39D 777/2010 - 10 o dědictví po **Libuši Švestkové**, r.č. 496008/126, posledně bytem Hradec Králové, Švestkova 1240, zemřelé dne 18. 6. 2010 bez zanechání závěti

Já, JUDr. Alena Novotná potvrzuji přijetí shora uvedené písemnosti
dne: 2. 8. 2010 v 9,20 hodin

Vztah k osobě, pro kterou je písemnost určena: osobně

Podpis:.....

Doručující osoba:.....

10.3 Příloha č. 3: Usnesení o potvrzení nabytí dědictví jedinému dědici dle § 175q odst. 1 písm. a) o.s.ř.

34 D 300/2010 -12

Usnesení

Okresní soud v Hradci Králové rozhodl JUDr. Alenou Novákovou, notářkou se sídlem v Hradci Králové, s notářskou kanceláří na adrese Hradec Králové, Novákova 11, PSČ 500 02 pověřenou Okresním soudem v Hradci Králové jako soudní komisařkou k provedení úkonů v řízení o dědictví po **Martinovi Švestkovi**, r.č. 500719/044, posledně bytem Hradec Králové, Švestkova 585/4, zemřelém dne 14. 4. 2010 bez zanechání závěti, konaném za účasti

Janovi Švestkovi, r.č. 510101/032, bytem Hradec Králové, Švestkova 358, PSČ 500 04 takto:

I. U r č u j e

- a) obvyklou cenu majetku zůstavitele částkou 393.829,30 Kč
- b) výši dluhů zůstavitele částkou 9.981,-- Kč
- c) čistou hodnotu dědictví 383.848,30 Kč

II. P o t v r z u j e

nabytí dědictví jedinému zákonnému dědici pozůstalému bratrovi **Janovi Švestkovi**, který přejímá bezcenné ošacení zůstavitele, bezcenné bytové zařízení, práva a povinnosti spojené s vkladní knížkou číslo účtu 123456/0800, vedenou na jméno Martin Švestka, r.č. 500719/044 u České spořitelny, a.s., Praha 4, Hruškova 1929, PSČ 140 00, IČ 77777, včetně zůstatku na účtu a příslušenství, osobní automobil značky Škoda 130 L, rok výroby 1986, SPZ HHH 1111, ideální 1/4 pozemku evidovaného jako pozemková parcela číslo 67 – trvalý travní porost, v katastrálním území Pekla a obci Peklovice ideální 1/2 domu č.p. 1 v části obce Peklo na pozemku evidovaném jako stavební parcela číslo 61 – zastavěná plocha a nádvoří, ideální 1/2 pozemku evidovaného jako stavební parcela číslo 61 – zastavěná plocha a nádvoří, ideální 1/2 pozemku evidovaného jako pozemková parcela číslo 99 – zahrada, vše v katastrálním území Peklo a obci Peklo, ideální 1/4 pozemku ve zjednodušené evidenci – parcely původ Pozemkový katastr (PK) číslo 1, v katastrálním území Peklo a obci Peklo, ideální 1/20 pozemku ve zjednodušené evidenci – parcely původ Pozemkový katastr (PK) číslo 1, v katastrálním území Peklo a obci Peklo, ideální 3/8 pozemku evidovaného jako pozemková parcela číslo 13 – zahrada, ideální 3/8 pozemku evidovaného jako pozemková parcela číslo 14 – zahrada, vše v katastrálním území Peklo a obci Peklo s tím, že přejímá a hradí pasiva dědictví sestávající se z nákladů pohřbu ve výši 9.981,-- Kč.

III. U r č u j e náklady řízení

- a) Odměnu notářky v Hradci Králové JUDr. Aleny Novákové jako soudní komisařky pověřené provedením úkonů v řízení o dědictví ve výši 5.530,-- Kč

- b) hotové výdaje notářky JUDr. Aleny Novákové ve výši 120,-- Kč
- c) částku odpovídající 20% dani z přidané hodnoty ve výši1.130,-- Kč

Odměnu ve výši 5.530,-- Kč, hotové výdaje ve výši 120,-- Kč a částku odpovídající dani z přidané hodnoty ve výši 1.130,-- Kč je povinen uhradit notářce univerzální zákonný dědic pozůstalý bratr **Jan Švestka**, a to do tří dnů ode dne právní moci tohoto usnesení. Tato povinnost byla v celém rozsahu splněna dne 13. 8. 2010.

IV. Účastník řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Zůstavitel nepořídil závěť, byl svobodný, potomky neměl, jeho rodiče předemřeli, žil sám a měl jednoho sourozence – pozůstalého bratra Jana Švestky. K dědictví byl dle ustanovení § 475 odst. 1 o.z. povolán pozůstalý bratr Jan Švestka jako univerzální dědic ze zákona, který dědictví neodmítl a ani nebyl nezpůsobilý dědit.

Okresní soud svým usnesením dle ust. § 175o o.s.ř. provedl určení obvyklé ceny, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví na základě sdělení dědice, dle sdělení České spořitelny, a.s., dle sdělení společnosti ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s., dle stanovení ceny obvyklé znaleckým posudkem číslo 201010, který vypracoval soudní znalec Ing. Vladimír Hruška a dle dokladu za pohřeb.

Okresní soud dle ust. § 175q odst. 1 písm. a) o.s.ř. potvrdil nabytí dědictví jedinému zákonnému dědici.

Z pověření okresního soudu provedla úkony v tomto řízení o dědictví jako soudní komisařka notářka v Hradci Králové JUDr. Alena Nováková, která připravila veškeré podklady pro usnesení soudu, včetně samotného usnesení.

Svoji odměnu vyúčtovala dle vyhl. MS ČR č. 196/2001 Sb., dle ust. § 12 a 13 s přihlédnutím k ust. § 25. Základ odměny notářky činí obvyklá cena zůstavitelova majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru, tj. 393.900,-- Kč, z prvních 100.000,-- Kč činí sazba 2 % tj. 2.000,-- Kč a ze zbývajících 293.900,-- Kč činí sazba 1,2 % tj. 3.526,80 Kč, takže odměna celkem po zaokrouhlení na celé desetikoruny nahoru činí 5.530,-- Kč. Hotové výdaje notářky ve výši 120,-- Kč spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat v centrální evidenci závětí. Vzhledem k tomu, že notářka je plátcem daně z přidané hodnoty činí částka odpovídající 20 % dani z přidané hodnoty 1.130,-- Kč.

Odměnu notářce, hotové výdaje a částku odpovídající dani uhradí ve smyslu ustanovení § 140 odst. 3 o.s.ř. dědic, který nabytí celé dědictví. Při projednání dědictví byla vyměřena záloha na odměnu notářky, která zcela pokryla vyúčtovanou odměnu, hotové výdaje notářky a částku odpovídající dani v hotovosti.

Účastníkovi řízení nebyla soudem přiznána náhrada nákladů řízení, neboť nebyly zjištěny žádné okolnosti, které by přiznání nákladů řízení odůvodňovaly.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení lze do 15 dnů ode dne jeho doručení podat odvolání ke Krajskému soudu v Hradci Králové prostřednictvím Okresního soudu v Hradci Králové nebo prostřednictvím notářské kanceláře JUDr. Aleny Novákové, Hradec Králové, Novákova 11, PSČ 500 02.

V Hradci Králové, dne

JUDr. Alena Nováková

soudní komisařka

L.S.

Za správnost vyhotovení:

10.4 Příloha č. 4: Usnesení o schválení dohody o vypořádání dědictví dle § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř.

30 D 325/2010- 12

U s n e s e n í

Okresní soud v Hradci Králové rozhodl JUDr. Alenou Novákovou, notářkou se sídlem v Hradci Králové, s notářskou kanceláří na adrese Hradec Králové, Novákova 11, PSČ 500 02 pověřenou Okresním soudem v Hradci Králové jako soudní komisařkou k provedení úkonů v řízení o dědictví po **Janě Černé**, r.č. 385101/011, posledně bytem Hradec Králové, Černého14, zemřelé dne 12. 5. 2010 bez zanechání závěti, konaném za účasti

- 1) **Vladimíra Černého**, r.č. 301112/000, bytem Hradec Králové, Černého 14, PSČ 500 03
- 2) **Františka Černého**, r.č. 501202/03333, bytem Hradec Králové, Bílá11, PSČ 500 11
- 3) **Vladimíry Žitné**, r.č. 545101/092, bytem Hradec Králové, Žitné 12, PSČ 500 06

takto:

I. U r č u j e

obvyklou cenu majetku, který měla zůstavitelka s pozůstalým manželem Vladimírem Černým ve společném jmění manželů ke dni úmrtí zůstavitelky částkou..... 1.565.530,-- Kč

II. U r č u j e

že **pozůstalému manželovi Vladimíru Černému připadá** bezcenné bytové zařízení, bytová jednotka číslo 1 v bytovém domě sestávajícím se z čísel popisných 1, 2 v části obce Slezské Předměstí na pozemcích evidovaných jako stavební parcely čísla 2, 3 – zastavěné plochy a nádvoří, spoluvlastnický podíl o velikosti 666/20888 na pozemcích evidovaných jako stavební parcely čísla 2, 3 – zastavěné plochy a nádvoří, spoluvlastnický podíl o velikosti 666/20888 na společných částech bytového domu sestávajícího se z čísel popisných 1, 2 v části obce Slezské Předměstí na pozemcích evidovaných jako stavební parcely čísla 2, 3 – zastavěné plochy a nádvoří, spoluvlastnický podíl o velikosti 666/20888 na pozemku evidovaném jako pozemková parcela číslo 1999 – ostatní plocha, vše v katastrálním území Slezské Předměstí v obci Hradec Králové, pozemek evidovaný jako pozemková parcela číslo 9/5 – ostatní plocha, pozemek evidovaný jako pozemková parcela číslo 113 – ostatní plocha, vše v katastrálním území Bystré u Plešnova a obci Plešnov, práva a povinnosti spojené s vkladní knížkou číslo účtu 123456/0800, vedenou na jméno Jana Černá, r.č. 385101/011, u České spořitelny, a.s., Praha 4, Spořitelní 62, PSČ 140 00, IČO 123321, včetně zůstatku na účtu a příslušenství, práva a povinnosti spojené s prémiovým vkladem s názvem Zlatý vklad LEDEN/10, vedený u společnosti Česká spořitelna, a.s., se sídlem Praha 4, Spořitelní 62, PSČ 140 00, IČO 123321, včetně zůstatku a příslušenství na prémiovém vkladu a **do dědictví připadá** náhradová pohledávka zůstavitelky za pozůstalým manželem z titulu vypořádání společného jmění manželů ve výši 782.765,-- Kč.

III. U r č u j e

- a) obvyklou cenu majetku zůstavitelky částkou..... 803.957,85 Kč
- b) výši dluhů zůstavitelky částkou..... 22.958,-- Kč
- c) a tedy čistou hodnotu dědictví částkou..... 780.999,85 Kč

IV. S c h v a l u j e

dohodu dědiců o vypořádání dědictví ze dne 8. 6. 2010

Podle této dohody pozůstalý manžel **Vladimír Černý** přejímá bezcenné ošacení zůstavitelky, náhradovou pohledávku zůstavitelky za pozůstalým manželem z titulu vypořádání společného jmění manželů ve výši 782.765,85 Kč, ideální 1/6 pozemku evidovaného jako pozemková parcela číslo 19 – orná půda, v katastrálním území a obci Šplechtov s tím, že přejímá a hradí pasiva dědictví sestávající se z nákladů pohřbu ve výši 22.958,-- Kč.

Pozůstalý syn **František Černý** a pozůstalá dcera **Vladimíra Žitná** z dědictví nic nepožadují a nepřejímají.

V. U r č u j e náklady řízení

- a) odměnu notářky JUDr. Aleny Novákové jako soudní komisařky, pověřené provedením úkonů v řízení o dědictví, ve výši9.540,-- Kč
- b) hotové výdaje ve výši..... 160,-- Kč
- c) částku odpovídající DPH ve výši.....1.940,-- Kč

Odměnu notářky ve výši 9.540,-- Kč, hotové výdaje ve výši 160,-- Kč a částku odpovídající DPH ve výši 1.940,-- Kč, je povinen uhradit notářce pozůstalý manžel **Vladimír Černý**, a to do tří dnů ode dne právní moci tohoto usnesení. Tato povinnost byla splněna v celém rozsahu dne 8. 6. 2010 složením zálohy.

VI. Účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Okresní soud určil ve smyslu ust. § 175l odst.1 o.s.ř. obvyklou cenu majetku, který měla zůstavitelka s pozůstalým manželem ve společném jmění manželů. Obvyklá cena byla stanovena dle udání a prohlášení dědiců, dle sdělení České spořitelny, a.s. a dle stanovení ceny obvyklé znaleckým posudkem číslo 36-1/10, vypracovaným soudním znalcem Ing. Vladimírem Kadeřábkem.

Při vypořádání společného jmění vycházel soud z ust. § 149 o.z. s tím, že na získání a udržení tohoto majetku se podíleli oba manželé stejnou měrou.

Zůstavitelka nezanechala závět', byla vdaná a měla dvě děti – a to pozůstalého syna **Františka Černého** a pozůstalou dceru **Vladimíru Žitnou**. K dědictví byli dle ustanovení § 473 odst. 1 o.z. povoláni pozůstalý manžel a pozůstalí potomci, kteří dědictví neodmítli ani nebyli nezpůsobilí dědit a o vypořádání dědictví uzavřeli dohodu, citovanou ve výroku tohoto usnesení.

Okresní soud svým usnesením dle ust. § 175o odst. 1 o.s.ř. provedl určení obvyklé ceny, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví na základě udání a prohlášení dědiců, dle stanovení ceny obvyklé znaleckým posudkem číslo 1/10, vypracovaným soudním znalcem Ing. Vladimírem Kadeřábkem a dle dokladu za pohřeb.

Soud současně schválil ve smyslu ust. § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř. dohodu dědiců o vypořádání dědictví, protože neodporuje zákonu ani dobrým mravům.

Z pověření Okresního soudu dle § 38 o.s.ř. provedla úkony v tomto řízení o dědictví jako soudní komisařka notářka v Hradci Králové JUDr. Alena Nováková, která připravila veškeré podklady pro usnesení soudu včetně samotného usnesení.

Svoji odměnu vyúčtovala dle vyhl. MS ČR č.196/2001 Sb.dle ust. § 12 a 13, s přihlédnutím k ustanovení § 25. Základ odměny notářky činí obvyklá cena zůstavitelčina majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru, tj. 804.000,-- Kč, z prvních 100.000,-- Kč činí sazba 2 %, tj. 2.000,-- Kč, z dalších 400.000,-- Kč činí sazba 1,2 %, tj. 4.800,-- Kč a ze zbývajících 304.000,-- Kč činí sazba 0,9 % tj. 2.736,-- Kč, takže odměna celkem po zaokrouhlení na celé desetikoruny činí 9.540,-- Kč. Hotové výdaje notářky spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat z Centrální evidence závětí a činí 160,-- Kč. Vzhledem k tomu, že notářka je plátcem daně z přidané hodnoty, částka odpovídající dani z přidané hodnoty činí 1.940,-- Kč.

Odměnu, hotové výdaje a částku odpovídající dani hradí notářce ve smyslu ust. § 140 odst. 3 o.s.ř. dědic, který nabyl veškeré dědictví. Při projednání dědictví byla vyměřena záloha na odměnu notářky, která zcela pokryla vyúčtovanou odměnu a hotové výdaje notářky včetně částky odpovídající dani z přidané hodnoty v hotovosti.

Účastníkům řízení nebyla soudem přiznána náhrada nákladů řízení, neboť nebyly zjištěny žádné okolnosti, které by přiznání nákladů řízení odůvodňovaly.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení lze do 15 dnů ode dne jeho doručení podat odvolání ke Krajskému soudu v Hradci Králové prostřednictvím Okresního soudu v Hradci Králové nebo prostřednictvím notářské kanceláře JUDr. Aleny Novákové, notářky se sídlem v Hradci Králové, s notářskou kanceláří na adrese Hradec Králové, Nováková 11, PSČ 500 02 pověřenou

V Hradci Králové, dne

JUDr. Alena Nováková
soudní komisařka

L.S.

Za správnost vyhotovení:

10.5 Příloha č. 5: Usnesení o nabytí dědictví dle dědických podílů dle § 175q odst. 1 písm. d) o.s.ř.

D 40/97-12

Usnesení

Okresní soud v Hradci Králové rozhodl JUDr. Alenou Novákovou, notářkou se sídlem v Hradci Králové, s notářskou kanceláří na adrese Hradec Králové, Nováková 11, PSČ 500 02 pověřenou Okresním soudem v Hradci Králové jako soudní komisařkou k provedení úkonů v řízení o dědictví po **Pavlu Žákovi**, r.č. 1111/678, posledně bytem Hradec Králové, Žákova 60, zemřelém dne 12. 8. 1997 se zanecháním závěti, konaném za účasti

1. **Ing. Dany Studentové**, narozené 2. 1. 1960, bytem Školov, U Školy 6, PSČ 261 01
2. **Ing. Pavla Žáka**, r.č. 222222/769, bytem Michalovce, Mušní 8, PSČ 071 01
3. **Ilony Fešné**, r.č. 66666/251, bytem Praha, Šedá 3, zastoupené obecným zmocněncem **Věrou Zelenou**, r.č. 36366/24, bytem Hradec Králové, Zelená 46, PSČ 500 06
4. **Robert Fešný**, r.č. 818181/30, bytem Praha, Šedá 3, zastoupeného obecným zmocněncem **Věrou Zelenou**, r.č. 36366/024, bytem Hradec Králové, Zelená 46, PSČ 500 06
5. **Ing. Jany Klovářové**, r.č. 575727/69, nyní bytem Praha, Klovova 5, zastoupené obecným zmocněncem **Věrou Zelenou**, r.č. 36366/024, bytem Hradec Králové, Zelená 46, PSČ 500 06

takto:

I. U r č u j e

- a/ obvyklou cenu majetku zůstavitele částkou..... 158.421,90 Kč
- b/ výši dluhů zůstavitele částkou0,-- Kč
- c/ a tedy čistou hodnotu dědictví částkou 158.421,90 Kč

II. P o t v r z u j e nabytí dědictví podle dědických podílů takto:

Majetek sestávající se z 3 ks akcií ISIN CZ00010000, název emise BLABLU, 6 ks neobchodovatelných akcií ISIN 77000 název emise BLABLEU, 6 ks akcií ISIN CZ00080 název emise BLABLAA, 6 ks akcií ISIN CZ 00080100 název emise BLEBLAU, 9 ks akcií ISIN CZ000803 název emise BBLAAA

nabývají:

dědicové ze zákona a ze závěti, a to pozůstalý syn **Ing. Pavol Žák**, r.č. 222222/769, bytem Michalovce, Mušní 8, PSČ 071 01 podílem **2/8** vzhledem k celku, pozůstalá vnučka **Ing. Dana Studentová** narozená 2. 1. 1960, bytem Školov, U Školy 6, PSČ 261 01 podílem **1/8** vzhledem k celku a pozůstalý pravnuček – závětní dědic **Robert Fešný**, r.č. 818181/30, bytem Praha, Šedá 3 podílem **5/8** vzhledem k celku.

A dále majetek sestávající se z pohledávky zůstavitele za Pavlem Borem, nar. 6. 8. 1951, bytem Ostrava 1, Borová č.p. 32, dle pravomocného rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 20. 11. 1996 č.j. 88 C 88/96 v celkové výši 136.572,90 Kč, pohledávky za Pavlem Borem, nar. 6. 8. 1951, bytem Ostrava 1, Borová č.p. 32, z titulu neuhrazených nákladů řízení priznaných dle rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 20. 11. 1996 č.j. 59 C 88/96

v celkové výši 9.060,-- Kč, pohledávky zůstavitele za Pavlem Borem, nar. 6. 8. 1951, bytem Ostrava 1, Borová č.p. 32, z titulu neuhrazených nákladů řízení na výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí ve výši 7.123,-- Kč a bezcenného ošacení zůstavitele

nabývají:

dědicové ze zákona a ze závěti, a to pozůstalá vnučka **Ing. Dana Studentová** narozená 2. 1. 1960, bytem Školov, U Školy 6, PSČ 261 01 podílem **2/16** vzhledem k celku, pozůstalý syn **Ing. Pavol Žák**, r.č. 222222/769, bytem Michalovce, Mušní 8, PSČ 071 01 podílem **4/16** vzhledem k celku, závětní dědičky - pozůstalá vnučka **Ilona Fešná**, r.č. 66666/251, bytem Praha, Šedá 3 a pozůstalá vnučka **Jany Klovářové**, r.č. 575727/69, nyní bytem Praha, Klovova 5 **každá podílem 5/16** vzhledem k celku.

III. Určuje

- a) odměnu notářky JUDr. Aleny Novákové jako soudní komisařky, pověřené provedením úkonů v řízení o dědictví, ve výši2.590,-- Kč
- b) hotové výdaje notářky JUDr. Aleny Novákové ve výši.....328,60 Kč
- c) částku odpovídající 20% dani z přidané hodnoty ve výši.....583,80 Kč

IV. Účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Zůstavitel byl vdovec a měl dva potomky, a to pozůstalého syna Ing. Pavola Žáka a syna Iva Žáka, který předemřel v roce 1993 se zanecháním pozůstalého vnuka Milana Žáka a pozůstalé vnučky Ing. Dany Studentové. Zůstavitel zanechal závět' ze dne 15.4.1993, sepsanou notářským zápisem pod N xx/xx, NZ xx/xx notářkou v Hradci Králové JUDr. Alenou Novákovou. V této závěti ustanovil závětním dědicem svých majetkových nároků a výnosů z kupónové knížky z druhé vlny kupónové privatizace svého pravnuka Roberta Fešného. Dědičkami veškerého ostatního majetku ustanovil rovným dílem své vnučky Ilonu Fešnou a Ing. Janu Klovářovou.

Pozůstalý syn Ing. Pavol Žák a pozůstalá vnučka Ing. Dana Studentová, kterým by v případě neexistence předmětné závěti svědčilo dle ustanovení § 473 odst. 1 a 2 občanského zákona dědické právo ze zákona, uznali závět' zůstavitele za pravou a platnou, zároveň však namítli její relativní neplatnost ve smyslu ustanovení § 479 občanského zákona, tedy že nezletilým potomkům se musí dostat alespoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona a zletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona. Pozůstalý vnuk Milan Žák, kterému by v případě neexistence předmětné závěti svědčilo též dle ustanovení § 473 odst. 2 občanského zákona dědické právo ze zákona, uznal závět' zůstavitele za pravou a platnou a nenamítl relativní neplatnost ve smyslu ustanovení § 479 občanského zákona.

V průběhu dědického řízení však pozůstalý syn Ing. Pavol Žák namítl do protokolu Okresního soudu v XY dne 2. 2. 2002 absolutní neplatnost závěti zůstavitele ze dne 15. 4. 1994, a to jednak z důvodů vynechání dědiců ze zákona, nátlaku na zůstavitele a omezování osobní svobody zůstavitele. S ohledem na namítnutí absolutní neplatnosti ze strany Ing. Pavola Žáka byl pozůstalý syn Ing. Pavol Žák odkázán usnesením Okresního soudu v Hradci

Králové, č.j. D xxx/97 ze dne 22. 2. 2002, právní moc dne 30. 3. 2002, aby podal návrh na určení, že pozůstalý syn Ing. Pavol Žák je dědicem ve shora uvedené právní věci. Z tohoto důvodu bylo řízení o dědictví v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 o.s.ř. přerušeno usnesením Okresního soudu v Hradci Králové, č.j. D xxx/97 ze dne 3. 3. 2003, právní moc dne 26. 4. 2003. Rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové, č.j. 9 C cc/2003 ze dne 26. 11. 2004, které nabylo právní moci dne 22. 1. 2005 co do výroku I. a 11. 6. 2005 co do výroků II. a III., byla žaloba na určení podaná pozůstalým synem Ing. Pavolem Žákem zamítnuta jako celek pro nedostatek věcné legitimace. Tento předmětný rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové, č.j. 9 C x/x/2003 ze dne 26. 10. 2004 byl potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové, č.j. 21Co xx/2005 ze dne 25. 4. 2005, který nabyt právní moci dne 15. 6. 2005.

Vzhledem ke shora uvedenému, je závěť zůstavitele ze dne 15. 4. 1994, sepsaná notářským zápisem pod N xx/xx, NZ xx/xx notářkou v Hradci Králové JUDr. Alenou Novákovou tedy neplatná pouze v tom rozsahu, v jakém odporuje ustanovení § 479 občanského zákoníku, tj. pokud se zletilému synovi Ing. Pavolu Žákovi a zletilé vnučce Ing. Daně Studentové nedostává z dědictví alespoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona. Dědický podíl ze zákona činí u pozůstalého syna Ing. Pavola Žáka polovinu dědictví (§ 473 odst. 1 občanského zákoníku), polovina z tohoto podílu činí jednu čtvrtinu dědictví. U pozůstalé vnučky Ing. Dany Studentové činí podíl ze zákona jednu čtvrtinu dědictví a polovina z tohoto podílu činí jednu osminu dědictví.

Závětní dědicové pozůstalý pravnuke **Robert Fešný**, pozůstalá vnučka **Ilona Fešná** a pozůstalá vnučka **Ing. Jany Klovářová uznali** závěť zůstavitele ze dne 15. 4. 1994 sepsanou notářským zápisem pod N xx/xx, NZ xx/x notářkou v Hradci Králové JUDr. Alenou Novákovou za pravou a platnou.

Pozůstalý syn **Ing. Pavol Žák**, pozůstalá vnučka **Ing. Dana Studentová**, závětní dědic pozůstalý pravnuke **Robert Fešný**, závětní dědička pozůstalá vnučka **Ilona Fešná** a závětní dědička pozůstalá vnučka **Ing. Jana Klovářová** dědictví neodmítli a ani nebyli nezpůsobilí dědit.

Okresní soud svým usnesením dle ust. § 175o odst. 1 o.s.ř. s odkazem na ustanovení § 175m o.s.ř. provedl určení obvyklé ceny, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví na základě údajů dědiců, dle ocenění cenných papírů, dle pravomocného rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 20. 11. 1996, č.j. 59C xx/96.

Vzhledem k tomu, že mezi účastníky předmětného dědického řízení došlo ke sporu ohledně aktiv dědictví, postupoval soud v souladu s ustanovením § 175k odst. 3 o.s.ř., tj. soud se omezil jen na zjištění spornosti a při určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví, k nim nepřihlížel.

Protože nedošlo mezi dědici k dohodě o vypořádání dědictví, potvrdil jim soud nabytí dědictví podle jejich dědických podílů ve smyslu ustanovení § 483 občanského zákoníku a ustanovení § 175q odst. 1 písm. d) o.s.ř.

Z pověření Okresního soudu dle § 38 o.s.ř. provedla úkony v tomto řízení o dědictví jako soudní komisařka notářka v Hradci Králové JUDr. Alena Nováková, která připravila

veškeré podklady pro usnesení soudu včetně samotného usnesení.

Svoji odměnu vyúčtovala dle vyhl. MS ČR č. 612/1992 Sb. dle ust. § 14 a 15, s přihlédnutím k ustanovení § 21. Základ odměny notářky činí obvyklá cena zůstavitelova majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru, tj. 158.500,-- Kč, z prvních 100.000,-- Kč činí sazba 2 %, tj. 2.000,-- Kč a ze zbývajících 58.500,-- Kč činí sazba 1 %, tj. 585,-- Kč, takže odměna celkem po zaokrouhlení na celé desetikoruny nahoru činí 2.590,-- Kč. Hotové výdaje notářky ve výši 328,60 Kč spočívaly v poštovním. Vzhledem k tomu, že notářka je plátcem daně z přidané hodnoty, částka odpovídající dani z přidané hodnoty činí 607,80 Kč.

Odměnu, hotové výdaje a částku odpovídající dani z přidané hodnoty hradí notářce ve smyslu ust. § 140 odst. 3 o.s.ř. dědicové dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Účastníkům řízení nebyla soudem přiznána náhrada nákladů řízení, neboť nebyly zjištěny žádné okolnosti, které by přiznání nákladů řízení odůvodňovaly.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení lze do 15 dnů ode dne jeho doručení podat odvolání ke Krajskému soudu v Hradci Králové prostřednictvím Okresního soudu v Hradci Králové nebo prostřednictvím notářské kanceláře JUDr. Aleny Novákové, Hradec Králové, Nováková 14, PSČ 500 02.

V Hradci Králové, dne

JUDr. Alena Nováková

soudní komisařka

L.S.

Za správnost vyhotovení:

11 Použité prameny

Literatura

1. BÍLEK, Jiří a kolektiv. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. Vydání. Praha: C. H. BECK, 2010. 650 s.
2. DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I*. 1. vydání. C.H.BECK, 2009. 1190 - 1191 s.
3. ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek*. 1. vydání. Praha: Linde, 2008. 1125- 1126 s.
4. HOLUB, Milan a kol. *Občanský zákoník – Komentář. 1. Svazek. 2. Vydání*. Praha: Linde Praha, 2003. 724 s.
5. KUČERA, Robert. *Dědictví*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2001. 13-14 s.
6. MIKEŠ, Jiří, MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2005. 238 s.
7. SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 364 s.
8. SCHELLEOVÁ, Ilona. *Dědictví a dědické právo*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2007. 203 s.
9. SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace notářství, soudnictví a advokacie*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1997. 318 s.
10. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník II*. 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009. 1379 s.
11. WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Linde, 2002. 280-281 s.
12. WINTEROVÁ, Alena. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Linde, 2007. 426 s.

Odborné články

1. BARTOŠ, Jiří. Několik poznámek k institutu zastavení dědického řízení. *AD Notam*. 2010, roč. 16, č. 3, s. 28-31.
2. FIALA, Roman. Potvrzení nabytí dědictví podle dědických podílů. *AD Notam*, 2010, roč. 16, č. 1, s. 18-20.

3. FLEISCHER, Jiří. Nová procesní úprava dědického řízení. *AD Notam*, 2009, roč. 16, č. 6, s. 215-216
4. HOJDNOVÁ, Iva. Dědické podíly a jejich výpočty. *Ad Notam*, 2008, č.4, s. 9
5. HOLÍK, Luboš, MARCEL, Josef. Právní institut zastavení dědického řízení dle § 175h občanského soudního řádu. *AD Notam*, 2010, roč. 16, č. 2, s. 9.
6. HRDINA, Karel. Co se (ne)změnilo aneb několik poznámek k nové úpravě dědického řízení. *AD Notam*, 2009, roč. 16, č. 5, s. 173-176.
7. KOUBA, Václav. Instituty dědického práva a dědického řízení. *Ad Notam*, 2005, č.5, s.12
8. NĚMCOVÁ, Jitka. Ochrana oprávněného dědice. *Ad Notam*, 2003, č. 4, s. 79.
9. SVOBODA, Jiří. K doručování usnesení o dědictví. *AD Notam*, 2010, roč. 16, č. 3, s. 24-25.
10. ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4.vydání. Praha: Linde, 2009. s. 548.

Právní předpisy

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.
4. Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti.
5. Obecný občanský zákoník č. 946/1811 Sb.
6. Nesporný patent č. 208/1854, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů.
8. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

Judikatura

1. Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 34/75, s. 247
2. Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 44/86
3. Sbírka rozhodnutí a stanovisek vydávaných Nejvyšším soudem ČR 13/2003, sp. zn. 21 Cdo 2143/2000
4. Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Odo 626/2003, C 2714

5. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2005, sp. zn. 32 Odo 246/2003
6. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2006, sp. zn. 21 CDO 427/2008
7. Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 1131/2003
8. Sbírka rozhodnutí Nejvyššího soudu 37/1974, sp. zn. 4 Cz 87/72
9. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 20 Co 561/2001
10. Městský soud v Praze ze dne 29. 5. 1998, sp. zn. 33 Ca 8/98–9
11. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 1. 2000, sp. zn. 18 Co 30/99
12. Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 20/1989
13. Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR 18/1986
14. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. Pls 1/67
15. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek 56/1966, Městský soud v Praze sp. zn. 11 Co 659/65
16. Sbírka rozhodnutí a stanovisek 33/1976 v Ústí nad Labem sp. zn. 5 Co 15/74
17. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 17 Co 234/2001

Internetové zdroje

1. SAGIT. Nabytí dědictví. Sagit.cz, cit. 1.září 2010. Dostupné na http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_144.html
2. Dědická smlouva. Obcanskyzakonik.cz, cit. 1.října 2010. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/dedicka-smlouva.html>